

José Fernando Mota Muñoz

**DE LES EMPRESES
D'AVANTGUARDA A LA
UNIFICACIÓ DEL CONVENI**

El moviment obrer al tèxtil català durant el
franquisme i la transició (1960-1981)

Segona edició, corregida i augmentada, novembre de 2010

Aquest llibre pot ser copiat,
modificat i distribuït, respectant
la llicència de Creative Commons

Ediciones MoRaTaLaZ, Soc. Coop.
Libros electrónicos
edicionesmoratalaz@gmail.com

Sumari

Sumari.....	3
Introducció.....	4
Les CCOO del Tèxtil: el protagonisme del ram de l'aigua (1960-1970).....	5
El naixement de les Comissions Obreres (CCOO).....	13
La repressió sobre CCOO.....	17
Els convenis de 1969.....	19
L'augment de la conflictivitat i la mobilització (1970-1976).....	21
La lluita contra la nova ordenança del sector.....	24
Els convenis de 1974.....	29
Noves reestructuracions.....	31
La legalització i la lluita pel conveni unificat (1977-1980).....	36
La lluita per un nou conveni en temps de crisi.....	39
El Plan de Reconversión Textil (1981).....	42

Introducció¹

A finals dels cinquanta s'havia iniciat un canvi en la política econòmica del govern, amb la promulgació del pla d'Estabilització, que venia a demostrar el fracàs de la política autàrquica. El canvi de política econòmica va estimular a Catalunya un creixement econòmic, sobretot a partir de 1962, i un increment de la població activa, sobretot de resultes del procés migratori. També es van donar canvis en la política laboral, amb la llei de negociació col·lectiva de 1958 i el decret sobre conflictes col·lectius de 1962. Aquesta legislació obria noves possibilitats d'utilització del sindicat vertical per part del moviment obrer d'oposició, però malgrat tot els empresaris continuaven tenint totes les facilitats per controlar la direcció del sindicat vertical, ja que, els obrers només podien accedir als primers graus de representació. La negociació col·lectiva va suposar una multiplicació de convenis, doncs els patrons estaven interessats en portar la negociació a l'àmbit més reduït per adaptar-lo a les exigències de l'empresa i als treballadors els hi anava bé perquè a l'empresa era l'únic àmbit on podien controlar la seva representació, amb l'elecció d'enllaços i jurats. Tot això explica, en part, la major participació a les eleccions sindicals de 1963, amb l'elecció de representants desmarcats de la línia oficialista de l'Organización Sindical Española (OSE).

En el tèxtil són els anys dels primer plans de reestructuració, implantats amb l'objectiu de poder competir a l'exterior i renovar la envellida maquinària -1960-1963 primer pla pel cotó, 1963-1967 pla per la llana i segon pla pel cotó, 1969-1972 tercer pla pel cotó-. Una de les conseqüències d'aquests plans serà la reducció en el sector, entre 1962 i 1974, de prop d'un terç de la ma d'obra empleada fins llavors.

L'augment de la conflictivitat laboral a finals dels anys cinquanta, amb vagues a Fabra i Coats, Can Batlló, Espanya Industrial i Can Trinxet l'abril de 1956 i el fracàs, malgrat els esforços, de la jornada de lluita del 5 de maig de 1958 i la vaga nacional pacífica el 18 de juny de 1959, convocades pel PSUC, demostraran que els treballadors no responien a convocatòries polítiques de l'exterior i si a reivindicacions laborals i de millora de les condicions de vida. Així des del PSUC i altres forces s'inicià un canvi d'estratègia.

¹ Una primera versió d'aquest treball es va publicar a: "La reorganització del moviment obrer al tèxtil català (1960-1981)". En: Llonch, Montserrat (ed.). *Treball tèxtil a la Catalunya contemporània*. Lleida: Pagés, 2004, p. 165-183. Agraïxo a la Mercè Comas la revisió lingüística de part d'aquesta nova versió.

Les CCOO del Tèxtil: el protagonisme del ram de l'aigua (1960-1970)²

La reorganització del moviment obrer en el tèxtil, excepte com veurem al ram de l'aigua i al sector llaner de Terrassa, serà més tardana que altres sectors. Diferents factors com: la multiplicitat de convenis, la mida petita de la majoria de les empreses, la direcció familiar de moltes d'elles, la dispersió pel territori de subsectors com la confecció i el cotó, on encara subsisteixen les colònies industrials, la majoria de ma d'obra femenina al sector, les plantilles envellides amb llarga vinculació a les seves empreses, facilitaran que els patrons, molts amb influència en la política local, posin en pràctica polítiques laborals paternalistes, amb relació directa patrò-obrer, sistema salarial personalitzat, tot sota la idea de la comunitat d'interessos³. Així entre 1963 i 1976 els augments salarials al tèxtil estaran sempre per darrera de la mitja d'augments salarials industrials.

També cal tenir en compte que les seccions socials del sindicat vertical del tèxtil estaven, en bona part, controlades per excenetistes, que havien estat captats per l'OSE els anys quaranta. El ministre de Treball José Antonio Girón va organitzar una operació de captació de sindicalistes de la CNT *"porque era la única organización sindical que no dependía de un partido político, la única organización autónoma, la única netamente proletaria y tan rica en sindicalistas experimentados"*⁴. Com diu Ángel Herrerín, *"los falangistas, una vez terminada la guerra, tuvieron la necesidad de apoyarse en personas que contarán con experiencia en la formación, estructuración y funcionamiento de los sindicatos para llevar a cabo la puesta en marcha del aparato vertical, además de cierto prestigio entre los trabajadores para dar visos de autenticidad a una organización que, por su propio origen, nació completamente desprestigiada"*⁵. Aquesta necessitat de trobar quadres entre els cenetistes era encara més necessària al tèxtil, un ram on la CNT havia estat pràcticament el sindicat únic fins a la guerra, és a dir, que qualsevol sindicalista, fos o no d'ideologia anarquista o anarcosindicalista, militava a la CNT. Per exemple el pare de l'escriptor Xavier Benguerel, que era treballador tèxtil, en un interrogatori de la policia franquista ho deixava clar:

² Per aquest apartat ha estat molt útil "Ramo del agua, seis meses de lucha", monogràfic d'*Unidad* [PSUC de Barcelona], nº 12 (septiembre 1970)

³ Balfour, Sebastian. *La Dictadura, los trabajadores y la ciudad*. València: Alfons el Magnànim, 1994, p. 184.

⁴ Lorenzo, César M. *Los anarquistas españoles y el poder*. Paris: Ruedo Ibérico, 1972, p. 275.

⁵ Herrerín López, Ángel. *La CNT durante el franquismo: clandestinidad y exilio (1939-1975)*. Madrid: Siglo XXI, 2004, p. 25.

“-¿A qué sindicato pertenecía antes de la guerra? Digo antes, no durante.
- Supongo que si pertenecía al sindicato, debió ser a la CNT, no había otro.”⁶

Mentre alguns cenetistes pensaven que ingressant a la CNS a la llarga podrien liberalitzar-la altres “cedieron por miedo; otros, negando su pasado, prefirieron aprovechar la ocasión para vivir confortablemente”⁷. A Sabadell el seu alcalde José María Marcet, empresari tèxtil, fins i tot llançaria l'operació “mandos rojos” per captar antics sindicalistes de la CNT i UGT per la CNS, anant a buscar a alguns a França⁸. Herrerín diferencia aquests col·laboracionistes voluntaris dels cenetistes que es van veure obligats per les coaccions del règim o pels mateixos companys de feina, que volien que continuessin sent els seus representants, a presentar-se a les eleccions sindicals per enllaços “y que lejos de colaborar en la consolidación del nuevo régimen, utilizaron sus resortes para ayudar a otros compañeros que estaban siendo represaliados, o para intentar defender los intereses de clase frente a los abusos del patrón o de la Administración”⁹.

El grup col·laboracionista es veuria reforçat després de les negociacions de 1965 entre verticalistes i una part de la CNT, l'afer conegut com *cincopuntismo*, quan més gent provinent de la CNT es passin a l'OSE. Dirigents verticalistes del tèxtil com els procuradors a Corts pel terç sindical Juan Barrera Abella i Domingo Peiró Ribas, jerarques com Sebastián Morales, i de les UTT catalanes com Alcoriza a la llana i sobretot de Sabadell, com Ramon Navarro Bernabeu¹⁰, president del sindicat tèxtil, Mario Brizuela, president del sector llaner o José Ramón Castro provenien d'aquesta tradició sindicalista. Una vegada a l'OSE van portar a terme una política de demagògia verbal i de clientelisme mitjançant el control del sindicat i, sobretot, de les mútues, la seva “retòrica més pròxima als treballadors, la pertinença originària a la pròpia classe, un coneixement més acurat de les seves necessitats i expectatives i l'establiment d'una xarxa clientelar de tipus paternalista-populista”¹¹ va fer que, per exemple a Sabadell, controlessin el sindicat fins a ben entrats els setanta.

Seran militants comunistes del ram de l'aigua els que iniciaran la reorganització del moviment obrer al tèxtil català amb la creació el 1960 d'una comissió d'Oposició Sindical del ram. El ram de l'aigua històricament havia estat un dels més combatius, amb destacats líders anarcosindicalistes com Ascaso o García Oliver, i fins i tot durant els durs

⁶ Benguerel, Xavier. *Llibre del retorn*. Barcelona: Planeta, 1977, p. 62. També “Lo que opinan los dirigentes sindicales”. *Can Oriach*, núm. 85 (novembre-desembre 1974).

⁷ Lorenzo, César M., *op. cit.*, 275.

⁸ García Birlan, Paco (Andreu Castells). “Operación: Mandos Rojos para la CNS”. *Can Oriach*, núm. 82 (abril-maig 1974), p. 20-21.

⁹ Herrerín López, Ángel, *op. cit.*, p. 26.

¹⁰ Abans va ser vocal del Jurat de S.A. Marcet durant nou anys, president de la Sección Social del Sindicato Textil de Sabadell durant sis anys, president social del Grupo Provincial del Sector Lana, vocal del Sindicato Nacional Textil, així com altres càrrecs a la mutualitat. Premio Sindical "Sanz Orrio" el 1965. *Acción Sindicalista*, nº 20 (agosto 1965).

¹¹ Domènech, Xavier. *Quan el carrer va deixar de ser seu. Moviment obrer, societat civil i canvi polític. Sabadell (1966-1976)*. Barcelona : Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2002, p. 224-225.

anys quaranta i cinquanta, malgrat les desercions que hem vist, van mantenir certa organització. Així, per exemple, l'agost de 1946 el sindicat tèxtil de la CNT tenia 1.058 cotitzants a Barcelona¹², i van convocar alguna vaga com la del primer de maig de 1947, en que serien detinguts seixanta enllaços i sancionats molts treballadors¹³, o la de 1951¹⁴, coincidint amb el boicot als tramvies, encara que alguns del líders d'aquestes mobilitzacions com García Pidur, Simó de l'empresa Benguerel, que havia arribat a vocal provincial, o Carlos Hernández García¹⁵ acabarien passant-se també a l'OSE¹⁶. A l'onada de vagues de 1958 també serà la CNT, però una CNT "col·laboradora", deslligada de l'exili, la que impulsí les mobilitzacions del març, que van començar a la Maquinista i a l'empresa del ram de l'aigua de Vicente Illa¹⁷. L'aparició d'Oposició Sindical Obrera al ram aniria decantant cap a l'òrbita comunista a la mínima oposició que existia. Com ens explica Antoni Lardín¹⁸, el PSUC havia mantingut cèl·lules d'empresa en algunes fàbriques del tèxtil durant els quaranta i cinquanta. A empreses com Can Trinxet¹⁹, Casas, Escocesa, Isidrets, Espanya Industrial²⁰ o Parsons hi havia una mínima presència comunista.

Malgrat la repressió el 1952 hi hauran petites mobilitzacions al sector exigint una paga extra com la que havien aconseguit els treballadors del metall²¹. El 1956 enllaços i vocals de cinc empreses tèxtils aproven una plataforma demanant un salari mínim vital de 550 ptes. a la setmana per 8 hores de feina pels peons i augment en proporció per la resta de categories, aquesta plataforma serà recollida en una reunió conjunta de les seccions socials de llana, seda i cotó del sindicat tèxtil de Barcelona, on afegiran les demandes de a un mateix treball un mateix sou i la creació d'una caixa contra l'atur que cobreixi el 100% del sou, cal ressenyar que totes aquestes reivindicacions havien estat aprovades al III Congreso de Trabajadores l'estiu de 1955. Les mobilitzacions i recollides de signatures faran que el conveni de 1956 reculli una escala de sous amb mínim vital i mòbil, que suposa una pujada important de sou per les categories més baixes. Aquest acord servirà de model per altres seccions socials del tèxtil a la resta d'Espanya²².

¹² Molinero, Carme; Ysàs, Pere. *L'oposició antifeixista a Catalunya (1939-1950)*. Barcelona: La Magrana, 1981, p. 100. Un informe citat per Herrerín els xifrava en 850. Herrerín López, Ángel, op. cit., p. 119.

¹³ Boix, Isidor; Pujadas, Manuel. *Conversaciones sindicales con dirigentes obreros*. Barcelona: Avance, 1975, p. 59.

¹⁴ Per exemple Vicente Illa es va aturar després de la intervenció d'obers de la CNT i el PSUC. *4 Cantons*, núm. 148 (març 1978), p. 11.

¹⁵ El 1955 s'incorporarà a l'OSE, essent escollit enllaç a l'empresa Benguerel. A les eleccions de 1959 serà escollit president de la Sección Social del Sindicato Provincial Textil, passant després a dirigir la Caja de Jubilaciones y Subsidios Textiles, Mutualidad Laboral. *Acción Sindicalista*, nº 24 (1965).

¹⁶ *Arreu*, 25-31 d'octubre de 1976, p. 22

¹⁷ Ballester, David. *Els homes sense nom: l'exili i la clandestinitat de la UGT a Catalunya, 1939-1976*. Barcelona: Viena: Fundació Josep Comaposada, 2003, p. 205.

¹⁸ Lardín i Oliver, Antoni. *Obrers comunistes: el PSUC a les empreses catalanes durant el primer franquisme, 1939-1959*. Valls: Cossetània, 2007.

¹⁹ El 1951 seria detingut Josep Montserrat Vila, militant de la cèl·lula del PSUC d'aquesta fàbrica.

²⁰ En la caiguda del PSUC de 1947 seria detingut Jaime Solanich, responsable de la cèl·lula del PSUC en l'Espanya Industrial. El 1955 els responsables de la cèl·lula eren Antonio Fernández González i Felipe Cruz Martínez. Lardín i Oliver, Antoni, op. cit., p. 117.

²¹ ANC. Fons PSUC. 37. *Sobre la situació en Catalunya*, juny 1955.

²² ANC. Fons PSUC. 7. *I Congreso del PSUC, Informe acerca de los estatutos del Partido y los problemas de organización* i 368, *La lucha los trabajadores....*

L'organització comunista al sector millorarà després d'aquestes mobilitzacions. El gener de 1956 el PSUC fa responsable del tèxtil a Joan Keyer Sabaté, tornat de l'exili el 1954 i que treballava en Domingo Contí, S.A., que forma un comitè del ram amb Andrés Vera Guerra, treballador de l'Espanya Industrial, Atilano García Martín, vocal del Jurat d'Empresa de Can Batlló, i José Bravo Almansa, de S.F. Vila. Les detencions de comunistes de 1956 no va afectar l'organització del tèxtil "*per la separació de relacions que mantenien*" i "*va poder continuar amb la seva expansió*". Així va créixer el número de militants de les cèl·lules de l'Espanya Industrial²³, Can Batlló²⁴ i Vila²⁵, però aquesta feina es veuria estroncada el 1957 amb la caiguda de militants del PSUC, amb més de 150 persones detingudes "*entre les quals Keyer i tot el comitè del tèxtil -excepte Atilano García-, [i] els militants de les cèl·lules relacionades amb el comitè tèxtil*"²⁶. Keyer, que a més era membre del Comitè Central del PSUC, seria salvatgement torturat.

Encara a les mobilitzacions de 1958, arrel de la jornada de reconciliació nacional convocada pel PCE i PSUC, seran detinguts més de noranta enllaços del sector, entre ells Antonio Parrón, treballador de Vicente Illa, o Àngel Domènech enllaç de La Seda, i a les de 1960 seran setanta els detinguts, la majoria del tèxtil, com Josep Corechan de Benguerel o Josep Ramos, de la Seda. Totes aquestes detencions van escapar la direcció del moviment²⁷.

En aquestes protestes destacarà el ram de l'aigua. Per entendre aquest liderat en la reorganització obrera, cal tenir en compte la tradició sindicalista de la que hem parlat. El ram de l'aigua és un dels pocs sectors obrers on es pot parlar, doncs, de continuïtats amb la tradició sindical anterior a la guerra. La mateixa policia, en un informe, davant les mobilitzacions dels treballadors de cara al conveni, deia "*conviene tener en cuenta que el ramo del agua del ramo textil, es de antiguo feudo cenetista y tiene por norma hacer frente común en todos los problemas de caracter sindical*"²⁸. Clar que ara eren comunistes i no cenetistes els que impulsaven la protesta.

També era l'únic subsector del tèxtil amb una majoria de mà d'obra masculina i que era el millor retribuït, amb convenis provincials de duració bianual amb revisió anual. A més a Barcelona les fàbriques del ram, de mida més gran que altres del sector, es trobaven concentrades al costat del riu Besòs, a Poblenou, un barri obrer, on existia una llarga tradició de

²³ El 1956 la cèl·lula es va ampliar amb Andrés Vera Guerra i Serafín García Guía, captats per Felipe Cruz.

²⁴ Sota la direcció de Mariano Vives Esteve la cèl·lula estava formada per Lucas Morales García, Angel Sancho Espallargas, Carlos Pérez Pons, Telesforo Zabala Hortas i Atilano García Martín.

²⁵ En aquesta empresa existia des de 1955 una cèl·lula comunista dirigida per José Bravo que havia captat a Miquel Lloret, militant de la UGT abans de la guerra, i a Josep Bonet Nebot, excombatent republicà. El 1956, a més dels citats, la cèl·lula comptava amb Francisco Pastor Francés, Francisco Costa Ribas, Josep Saura Capell i Francisco Balaguer Blanxart, que era el director de l'empresa i mantenia contacte directe amb Miguel Núñez, responsable del PSUC a Barcelona.

²⁶ Tot a: Lardín i Oliver, Antoni, *op. cit.*, p. 119-123.

²⁷ *Idem* i AHCO, Fons Agustí Prats, *La propuesta del PSUC para el Ramo Textil*, [Barcelona, 1977], p. 13

²⁸ AGCB. Capsa 277. *Nota de la policia*, 04.09.1962.

solidaritat amb la lluita sindical i on la CNT va ser hegemònica abans de la guerra. Era un barri on es barrejaven els habitatges amb les fàbriques, on els habitants estaven acostumats al soroll

“amb l’histèric catric-catrac dels telers des de les sis del matí a les set del vespre de la fàbrica plantada davant mateix del teu dormitori i, sobretot, estar familiaritzat amb contramestres, urdidors, blanquers, estampadors, teixidores, bitllaires, parlar contínuament del Sindicat, que un dia sàpigues que els del ram de l’aigua s’han declarat en vaga, que l’endemà per solidaritat, hi han anat els del Vidre i els del Cànem, i veure passar a tot córrer guàrdies civils a cavall pel bell mig de la rambla, agredir-se a trets policies i vaguistes, i el barri en pes desempedrant carrers per aixecar barricades”²⁹.

La concentració de fàbriques i treballadors al barri feia més fàcil la difusió dels conflictes, *“siendo los piquetes que van a la puerta de la fábricas y hablan con los trabajadores, la forma de movilización más empleada junto a las asambleas en el interior de las empresas”³⁰*. Al barri a més de fàbriques del tèxtil hi havia altres amb una llarga tradició de lluita com Macosa i, fins i tot, molts dels líders sindicals del ram eren veïns dels mil pisos construïts pel Montepío del Tèxtil al barri.

L’altre nucli on havien aparegut conflictes era el Vallès. Ja el 1946 hi ha una vaga el 2 de gener a l’empresa Viuda Tolrà de Castellar del Vallès i Manresa, on el 25 del mateix mes s’atura tot el ram tèxtil, en un conflicte que havia començat a Bertrand i Serra i en el que s’ocuparà la Fàbrica Nova. Les vagues continuaran al febrer a Barcelona, Sabadell, Terrassa, Manresa i a Mataró, on del 23 al 26 de març hi ha una vaga general del tèxtil. Aquestes vagues es produeixen perquè la fi de la Segona Guerra Mundial obre esperances d’un canvi, *“però es reivindica allò que és necessitat vital: augment de salari i de racionament. Les lluites en general són espontànies, malgrat que hi participen militants d’organitzacions clandestines”³¹*.

A partir dels cinquanta apareixerà un nou nucli de conflictes, el sector llaner de Terrassa, on ja el 1951 hi ha militants comunistes amb càrrecs sindicals a Torredemer, Fontanals i altres fàbriques³² i on l’hivern de 1952 a 1953 hi ha un primer conflicte per la retirada del lot de Nadal per la patronal i la negativa de la patronal a fer efectiva la paga extra de Nadal, tal com recollia les reglamentacions. Així l’1 de gener es van fer aturades a quatre empreses: Tintes Soler, La Anónima, Freixas i Manufactura Textil³³. Aquestes primeres lluites *“tenien per objectiu tot sovint posar fre a l’arbitrarietat patronal a l’empresa, imposant, fins i tot, el compliment estricte de les reglamentacions del treball, ignorades per*

²⁹ Benguerel, Xavier. *Llibre del retorn*. Barcelona: Planeta, 1977, p. 29.

³⁰ *Informaciones Obreras*, nº 15 (11.04.1970).

³¹ Molinero, Carme; Ysàs, Pere. *“Patria, Justicia y pan”: nivell de vida i condicions de treball a Catalunya (1939-1951)*. Barcelona: La Magrana, 1985, p. 227. Per les vagues p. 225-226.

³² Ludevid, Manuel. *“Vint-i-cinc anys de moviment obrer a Catalunya”*. *Taula de Canvi*, núm. 4 (març-abril 1977), p. 18.

³³ AHCÓ, Col·lecció biografies obreres, Entrevista a Cipriano García i *Mundo Obrero*, nº 6 (1953).

molts empresaris"³⁴. Amb l'inici de les reestructuracions, i el conseqüent tancament de fàbriques també començaran a mobilitzar-se els aturats del sector, i així el 1960 es produiran a la ciutat vallesana manifestacions d'aturats del tèxtil i de la construcció davant del sindicat. També hi haurà mobilitzacions a Sabadell, on el paternalisme empresarial era més fort i les empreses més petites, com la dels treballadors de Sidux³⁵. Tot això farà que el sector llaner de Terrassa sigui un altre dels focus continus de lluita del tèxtil, amb enllaços lligats al PSUC o a sectors catòlics que coparan la Junta Social de la CNS i amb grans empreses com Torredemer, Saphil o Fontanals, amb presència de militants de CCOO, i que es convertiran en empreses referència per a tot el sector tèxtil de la població.

També en aquests inicis dels anys seixanta destacarà la lluita de la Seda del Prat de Llobregat. A la Seda existia des de finals dels cinquanta una cèl·lula comunista, de la que era responsable Emilio Jiménez Benavides³⁶. Aquesta organització va permetre que a les eleccions sindicals de 1958 sortissin escollits enllaços militants comunistes, com el tècnic Josep Ramos o Àngel Domènech. Aquests enllaços serien destituïts per la CNS el 1960. Al voltant d'aquests militants es formarà una comissió d'Oposició Obrera que impulsarà la convocatòria d'una vaga en demanda d'augments salarials el 1962. La vaga durarà vuit dies, però finalitzarà amb una derrota obrera i l'acomiadament de setanta treballadors. Aquesta derrota i la detenció dels líders de la vaga, com Josep Ramos, farà que fins a l'any 1973 no reaparegui amb força la conflictivitat en aquesta empresa³⁷.

Seran, doncs, els obrers de les fàbriques més grans del ram de l'aigua, com Medir (antiga Baladó), on havia treballat Ascaso, Catex (antiga Can Felipa), S.F. Vila (antiga Can Parsus), Vicente Illa, Rottier (després Tecnofibra), on va treballar García Oliver, Perchas y Aprestos, Rofo, Costa i Font, que s'anomenaran pels sindicalistes empreses d'avantguarda, junt amb obrers del mateix ram de Sabadell i de la llana de Terrassa, en conflicte pels acomiadaments provocats per la reestructuració llanera i per la implantació de nous sistemes de primes, els que iniciaran una lluita per la millora de les condicions laborals que serà un model de l'actuació que defensa el sector majoritari de CCOO i el PSUC, al que pertanyen els líders del ram: paper mobilitzador de les reivindicacions econòmiques, sobretot a l'entorn dels convenis, utilització de les possibilitats legals (presentació a les eleccions sindicals, assemblees de càrrecs electes, que són els que convoquen les accions, encara que qui les desconvoca és CCOO, demostrant així qui té el control), plataformes discutides en assemblees perquè els treballadors facin seves les reivindicacions, actuació oberta dels dirigents malgrat els riscos, combinació de diferents formes de lluita (vaga d'hores extra, boicot a les primes, recollida de signatures) i coordinació entre les empreses del ram³⁸. Aquestes tàctiques seran criticades per sectors de CCOO crítics amb el

³⁴ Ludevid, Manuel. art. cit, p. 20

³⁵ *Lucha Obrera* (OSO), enero-febrero 1960

³⁶ També formen part de la cèl·lula: Àngel Domènech, Francisco Murillo i Antonio Arenas. Lardín i Oliver, Antoni, *op. cit.*, p. 124.

³⁷ *La lucha en la Seda continua*. Barcelona: USO, 1973, p. 1.

³⁸ *Unidad* [PSUC de Barcelona], nº 12 (septiembre 1970), pàg. 12-13.

PSUC, ja que les consideraven molt legalistes i sindicalistes, i atribuïen aquesta actitud a les característiques del ram (proletariat vell i català, tècniques de treball antigues, majoria de ma d'obra femenina) i al pes històric del reformisme al sector³⁹. Veurem com, malgrat les crítiques “esquerranistes” en el ram de l'aigua sempre es segueix el mateix patró, assemblees d'enllaços el més massives possibles, on s'aprova una plataforma reivindicativa de cara a la renovació del conveni, que serà el moment de major conflicte. Com el conveni del ram de l'aigua era provincial des de la direcció de CCOO del tèxtil s'anirà captant per la lluita obrers d'altres poblacions com Sabadell i Mataró. De fet el ram de l'aigua serà el primer en utilitzar a fons les lluites a l'entorn del conveni, mentre a molts sectors CCOO encara estan organitzats de forma local o per empreses, el ram de l'aigua s'organitzarà aviat provincialment, el que ve facilitat per l'abast del seu conveni, i com hem dit, la concentració industrial, de fet serà el primer sector que faci vagues coordinades de tot el ram després de 1939⁴⁰.

El 1960 des d'Oposició Sindical davant la convocatòria d'eleccions sindicals es fa una crida “a todos los trabajadores de Cataluña a que participen en masa en estas elecciones, a presentar sus propios candidatos y a asegurar su triunfo”⁴¹, però serà a les eleccions sindicals de 1963 que sortiran escollits al ram de l'aigua diferents enllaços comunistes, arribant a ser escollits vocals provincials a la junta social del ram de l'aigua Agustí Prats i Miquel Lloret. Aviat creixerà el grup d'oposició al voltant de Prats i Moscoso, que es reunirà els dilluns a la seu del sindicat. El juny de 1964 enllaços de S.F. Vila i altres denuncien el conveni, el que obliga a crear una comissió mixta entre la part econòmica (empresaris) i la part social (obrers) del ram de l'aigua per discutir les noves condicions. L'encarregat de portar les negociacions per la part social era el president provincial de la secció social del sindicat tèxtil, l'antic cenetista Carlos Hernández, que es veu pressionat pels treballadors de Can Figueres, Benguerel, Perchas y Aprestos, Can Quera, Catex, Vicente Illa i Bertrand i Serra, que es troben mobilitzats des del 31 d'agost i pels enllaços, que decideixen en una assemblea al sindicat iniciar treball lent a partir del dia 7 de setembre, dia previst per la signatura del conveni, i fins i tot convoquen una jornada d'aturada total pel dia 14, que és seguida pels treballadors de Benguerel, S.F. Vila, Vicente Illa i altres⁴². Des d'Oposició Sindical es demanava un augment del sou del 40% i revisió salarial cada sis mesos, “*un salario mínimo de acuerdo con el actual coste de la vida, escala móvil y profesional, revisión de las vacaciones, que el sindicato discuta con nuestros auténticos representantes*”, també demanava que les empreses enviessin comissions de representants al sindicat per preocupar-se per les negociacions⁴³. Les pressions van fer que la part social es negués a signar el conveni i que, per tant el conflicte es resolgués amb un laude del delegat provincial de Treball.

³⁹ Hernández, Jerónimo [Dídac Fàbregas]. “Aproximación a la historia de las Comisiones Obreras y de las tendencias forjadas en su seno”. *Cuadernos de Ruedo Ibérico*, nº 39-40 (1972-1973), p. 64-65.

⁴⁰ Boix, Isidor; Pujadas, Manuel, *op. cit.*, p. 59.

⁴¹ ANC, Fons PSUC, 1618, *¡Trabajadores!*, agosto 1960.

⁴² ANC, Fons PSUC, 988, *Ram de l'aigua*, juny 1964 i 1618, *Trabajadores del Ramo del Agua*, [setembre 1964].

⁴³ ANC, Fons PSUC, 988, *Ram de l'aigua*, juny 1964.

En aquests primers anys els encarregats d'estendre el moviment serà un petit nucli de comunistes, que com deia un d'ells *"nos multiplicábamos. Ibamos a las entradas de las fábricas a las 6.00 h. de la mañana. A la salida del trabajo ya estábamos de nuevo en otras fábricas para conectar con la gente, repartir propaganda"*⁴⁴, aquesta feina militant estava facilitada per la concentració de les fàbriques a Poblenou i va fer que aviat la majoria dels treballadors del sector coneguessin a aquests militants, que no amagaven la seva militància i que expliquen els bons resultats que obtenien a les eleccions sindicals.

⁴⁴ Declaracions de Lluís Moscoso recollides a *Quadern*, núm. 1 (1981), p. 104

El naixement de les Comissions Obreres (CCOO)

El 1962 s'havia produït un important moviment vaguístic a Astúries, que va influir a tot l'Estat. A Barcelona seria des de la Maquinista Terrestre i Marítima on es comencés una vaga amb la reclamació de menys primes i més sou, un conflicte que s'estendria per les grans empreses del metall i per altres poblacions, amb uns 50.000 vaguistes. En aquest conflicte, com en el d'Astúries, s'adopten noves formes de lluita, amb aturades i reunions per seccions per tal d'escollir representants, els quals formaven la comissió de treballadors que havien de negociar amb l'empresa, són l'inici de les Comissions Obreres.

El 20 de novembre de 1964, després d'unes reunions preparatòries, es va convocar una assemblea a la parròquia de Sant Medir de Sants, on assisteixen unes tres-centes persones, i on es crea formalment Comissions Obreres. En aquesta reunió estaven presents comunistes, catòlics de la JOC i HOAC i socialistes⁴⁵. Hi ha treballadors de diferents rams, també del tèxtil, bàsicament del ram de l'aigua, com Lluís Moscoso, enllaç de Perchas y Aprestos, Agustí Prats, jurat de Medir i vocal provincial, Juan Bravo, jurat de Medir, Josep Corechan, enllaç de Benguerel o Manuel Martínez Martínez, jurat de S.F. Vila.

De la reunió de Sant Medir va sortir una plataforma reivindicativa de quatre punts: salari mínim de 200 ptes. per 8 hores de jornada, escala mòbil dels salaris per no perdre poder adquisitiu, llibertat sindical i dret de vaga. Amb aquests punts, als que s'afegeixen altres com la jornada de 40 hores, un mes de vacances, jubilació amb el 100% del sou, s'elabora un escrit que va ser firmat per més de 9.000 treballadors i que es va lliurar al Delegado Nacional de Sindicatos.

En les reunions prèvies a la constitució de CCOO havia participat com representant del ram de l'aigua Lluís Moscoso, però serà a l'octubre d'aquell mateix any, amb la primera reunió de la comissió obrera de Barcelona, que entrin a formar part tres representants del tèxtil, el mateix Moscoso, Agustí Prats i Josep Corechan.

El gener de 1965, en una nova assemblea a Sant Medir, es va decidir convocar una manifestació davant el sindicat vertical per al dia 23 de febrer per presentar les signatures. Tres dies abans de la manifestació són

⁴⁵ Gabriel, Pere (coord.). *Comissions Obreres de Catalunya (1964-1989): una aportació a la història del moviment obrer*. Barcelona: Empúries: Ceres, 1989.

detingudes 20 persones, pràcticament la totalitat de la comissió obrera de Barcelona, entre elles Lluís Moscoso. Malgrat tot la manifestació aplega entre 6.000 i 15.000 persones i és violentament dissolta per la policia, que va fer més detencions. La repressió i les disputes internes entre els diferents sectors aturen les CCOO de Barcelona, però no al Vallès Occidental, on són impulsades per militants comunistes de Terrassa, alguns del ram de l'aigua com Antonio Casas Cazorla o Juan Martínez Martínez, i on el març de 1965 es convoca una important manifestació, ni al Baix Llobregat, sobretot gràcies a l'esforç de militants del PSUC i dels moviments catòlics.

Les eleccions sindicals de 1966 i la fi de la tolerància governamental amb CCOO

El 1965 el grup d'enllaços del ram de l'aigua a l'entorn del PSUC, ja com CCOO, busca assessorament d'advocats independents de la CNS per preparar el nou conveni i convoca reunions setmanals d'enllaços als locals del sindicat per parlar de la situació. Tot això porta a que des de la Junta social es critiquin aquestes actuacions i s'obri un expedient a Prats l'octubre de 1965 per "*la crítica destructiva que viene desarrollando*" i "*la quiebra del principio de unidad entre los representantes sociales*"⁴⁶.

Malgrat la repressió interna i per pressionar de cara al conveni de 1966 es va convocar una jornada d'aturada coordinada, que va ser seguida per catorze empreses i que aconseguirà un augment del 25% dels sous en un "acord sindical", que no conveni, burlant així l'impediment que suposaven els topalls oficials als sous. Mentrestant s'havien realitzat diferents reunions a locals parroquials com el de Sant Pacià al barri de Sant Andreu, per seguir les negociacions i preparar les eleccions sindicals de setembre, aprofitant el relatiu clima de tolerància⁴⁷. Els resultats d'aquestes eleccions, que van servir també per estendre CCOO, són bons en els rams més organitzats i a les grans empreses. A la segona volta, per escollir els vocals provincials, destaquen els resultats del ram de l'aigua on de nou Agustí Prats, entre d'altres, resulta escollit vocal provincial, malgrat els intents de la jerarquia verticalista de fer tot el possible per no perdre el control de les juntes socials, després anomenades Unió de Tècnics i Treballadors (UTT).

El 1967 comença de nou amb reunions a locals parroquials i assemblees obertes al sindicat. Es decideix aprofitar la força adquirida a les darreres eleccions sindicals dins del sindicat vertical, i així serà una assemblea oficial d'enllaços i jurats la que convoqui una aturada de 24 hores en el ram pel dia 30 de gener, en protesta pel retard en la tramitació d'una norma d'obligat compliment dictada per la Delegació Provincial de Treball i que suposava una pujada dels sous del 20%. A l'aturada participen prop de quaranta empreses i més de 8.000 vaguistes de Barcelona, Sabadell, Terrassa, etc. Finalment es va posar en marxa la citada norma d'obligat compliment, que pujava els sous, però no satisfieia les reivindicacions de millores laborals dels treballadors⁴⁸. En aquests moments a la Comissió Obrera del Tèxtil s'ha passat de les quatre

⁴⁶ AHCO, Fons Gil Matamala, Expedient Medir 52e, *Actas de la Junta Permanente del Ramo del Agua*, 06.10.1965 i 20.10.1965.

⁴⁷ En una d'aquestes reunions al febrer, segons fonts policials, havien participat Agustí Prats de Medir, Domènech de la Seda, Jovino Cuadrado de Bertrand y Serra, Losada i Simón de Catex. AHCO, Fons Agustí Prats.

⁴⁸ ANC, Fons PSUC, 1562, *Llamamiento a los trabajadores del textil*, 17 de setembre de 1967.

empreses representades en la primera reunió a vuit, majoritàriament del ram de l'aigua⁴⁹.

⁴⁹ En aquestes reunions participen dos representants de Bertrand i Serra, Catex, Benguerel i Pons i un de S.F. Vila, Medir, Costa i Font i Casa Cuberta, escollint-se un secretariat de tres membres per feines de propaganda i coordinació, ANC, Fons PSUC, 1562, *Llamamiento a los trabajadores del textil*, 17.09.1967, [notes manuscrites].

La repressió sobre CCOO

Tanmateix aviat s'iniciarà la repressió sobre el sector. El 12 de febrer de 1967 són detinguts, entre d'altres, Moscoso i Prats, quan sortien d'una reunió de CCOO a un local dels salesians⁵⁰. El 16 de març de 1967 el Tribunal Suprem declara il·legals Comissions Obreres, per considerar-les una filial del partit comunista. A partir d'aquí la repressió policial s'incrementa, amb dures actuacions el primer de maig a Barcelona i Sabadell, mentre des del sindicat vertical es destitueixen a enllaços i jurats i algunes empreses acomiaden als treballadors més actius. A Barcelona tenen poc ressò les convocatòries de manifestació del 27 de gener i la jornada de lluita del 27 d'octubre convocades per CCOO a tot l'Estat. En canvi si hi ha manifestacions a Mataró, on la majoria que es reuneixen en assemblea són treballadors del ram de l'aigua⁵¹ i a Terrassa, on CCOO té una gran força, i on la jornada acaba amb durs enfrontaments amb la policia. El balanç de la repressió és de prop de quaranta militants de CCOO de Barcelona, Terrassa, Sabadell i Baix Llobregat empresonats.

La conseqüència de la repressió en el ram de l'aigua són la detenció i empresonament de Prats, Moscoso i Ignacio Tomás Ubierna, treballador de Dubler, a més de l'acomiadament de dos enllaços de S.F. Vila i l'obertura d'expedients a diferents enllaços i vocals de Catex. Els detinguts serien posats en llibertat unes setmanes més tard, tres mesos en el cas de Prats, després de diferents assemblees de protesta i de l'enviament de signatures al delegat de sindicats. La repressió fa que part dels enllaços i vocals de CCOO deixin la lluita, que altres siguin desposseïts dels seus càrrecs, com Moscoso o Agustí Prats, que ho seran al gener acusats de crear ambient desfavorable a les assemblees i d'ofenses a la presidència del sindicat, i que inclús algun, com Jovino Cuadrado, es passi al sindicat vertical on, com veurem, arribarà ben alt⁵². A més, el novembre 17 dels vocals més combatius del ram de l'aigua, davant de les provocacions verticalistes, havien presentat la seva dimissió, que va ser ràpidament acceptada pel sindicat. Les desposseïcions de càrrecs, traïcions i dimissions van fer que es perdés part de la força guanyada a les eleccions de 1966.

⁵⁰ AHCO, Fons Agustí Prats.

⁵¹ Entre ells destaca el treballador del ram de l'aigua Antoni Martí Bernasach, que provinent de la CNT va arribar a president de la Junta Social de Mataró i que acabaria participant en la fundació de CCOO a Mataró i seria detingut aquest any de 1967, vegeu: *Diccionari biogràfic del moviment obrer als Països Catalans*. Barcelona, Universitat de Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2000, p. 837-838.

⁵² *Arreu*, 25-31 d'octubre de 1976, p. 22

La repressió debilita CCOO i els debats d'avantguarda en el si de l'organització, sobretot entre militants del FOC i del PSUC, els allunya de la base social, més preocupada per temes laborals, i més en un moment en que la crisi que pateix el sector fa que es tanquin fàbriques o es produeixin acomiadaments massius, com a Batlló, Contí, Pàmies, Mercadé i Casas, Vídua Figueras, S.F. Vila, Medir, José Serra, Rusca, Francolí, Escolà, Espanya Industrial, Universal Sedera, Buxó Textil, Tintes Guardiola o Hilados Martín de Sabadell. A Terrassa es calcula en més de 10.000 els treballadors del tèxtil acomiadats entre 1967 i 1968, aturats que el 24 de gener organitzen una concentració davant del local de la CNS demanant solucions als expedients i a l'atur⁵³. Aquesta situació fa que molts dels conflictes produïts al marge del tema del conveni tinguin un caire defensiu.

A més el novembre el govern decreta la suspensió de la negociació col·lectiva i la congelació de sous per a 1968. Malgrat no discutir-se convenis durant 1968 es van generant noves perspectives de reorganització del moviment obrer, després de la difícil situació viscuda. Nous sectors del tèxtil s'uniran a les protestes, com un grup de càrrecs i treballadors de la confecció que el gener de 1968 envien una carta al delegat de sindicats, queixant-se dels sous i les condicions laborals. També el sector llaner de Terrassa, on membres lligats a la coordinadora local de CCOO dominen la Junta Social, com Ramon Puiggrós, membre de la USO i expresident diocesà de la JOC, que ocupa la vicepresidència del sindicat local o Antonio Casas Cazorla, membre del PSUC que és vocal nacional, es mobilitza a partir del juny, davant del tancament de fàbriques. Aquesta presència dins del sindicat vertical els permetrà, a més de participar en les negociacions del conveni, estar presents a les comissions on es discuteix la reestructuració del sector, els que els hi dona informació i des d'on aconseguiran reduir els acomiadaments⁵⁴. La força d'aquests vocals s'intentarà eliminar amb la repressió dins de la CNS i així el 1968 es separarà del càrrec a Puiggrós⁵⁵.

També s'inicia una major coordinació entre els diferents sectors, sobretot entre treballadors de la llana i del ram de l'aigua, que fa que a finals d'any s'envii un escrit al Ministeri de Treball, signat per 4.000 treballadors de Terrassa i 6.000 de la resta de la província, exposant les seves reivindicacions: 300 ptes. diàries com a sou mínim, amb escala mòbil i per 40 hores setmanals de treball, 21 dies de vacances, pensions del 100% del sou, 60% del sou real durant el servei militar, jornada de sis hores amb sou de 125 ptes. pels aprenents i dret de reunió dins l'empresa⁵⁶. També acorden negar-se a acceptar el topall salarial del 5.9% dictat pel govern per a 1969.

⁵³ ANC, Fons PSUC, 1474, *Informe de las Comisiones Obreras de Catalunya*, [febrer 1968] i 1562, *Llamamiento a los trabajadores del textil*, 17.09.1967.

⁵⁴ Discurs de Ramon Puiggrós al *I Congrés de Fiteqa*, AHCO, Fons Federació Tèxtil-Pell.

⁵⁵ ANC, Fons PSUC, 1474, *Informe de las Comisiones Obreras de Catalunya*, [febrer 1968].

⁵⁶ ANC, Fons PSUC, 1865, *Carta al Ministro de Trabajo de los trabajadores textiles*, 15.09.1968.

Els convenis de 1969

El novembre de 1968 es va celebrar una assemblea general d'enllaços del sector llaner de la comarca de Terrassa que es va ratificar en la negativa a acceptar el topall i va proposar un avantprojecte com l'enviat l'hivern passat. Aquest avantprojecte va ser assumit per la Junta Social i els enllaços del sector llaner de Terrassa, majoritàriament lligats a CCOO, com hem vist, en representació dels 27.000 treballadors del sector i es va iniciar en algunes empreses pressions, amb baix rendiment i negant-se a fer hores extres. També hi ha aturades entre desembre i gener de 1969 a alguna empresa de Sabadell.

En ple estat d'excepció, promulgat el dia 24 de gener de 1969, s'obren les negociacions pels convenis, però el Sindicat Provincial del Tèxtil disposa que les portin els delegats provincials, que no estan pressionats pels enllaços i que per tant negocien al marge dels treballadors que diuen representar. Davant d'aquesta maniobra els delegats del sector llaner van demanar una assemblea general, que es va celebrar el 20 de febrer i on es va votar de nou la negativa al topall del 5.9%. L'11 de març les jerarquies convoquen una nova assemblea d'enllaços sindicals del tèxtil a Terrassa, que havia enviat a la comissió deliberadora a militants de CCOO com Ramon Puiggrós, Antonio Casas o Manuel Martínez Arcos, i que eren els que més s'oposaven a la signatura, per forçar l'acceptació del 5.9%⁵⁷. Malgrat les pressions, els enllaços es ratifiquen en la negativa a acceptar el topall. Finalment la comissió deliberadora del conveni llaner, i malgrat tres votacions negatives de la representació obrera, va aprovar l'augment de només el 5.9%.

El 17 del mateix mes de març serà el ram de l'aigua el que iniciï la lluita pel seu conveni, i així més d'un centenar de representants i treballadors d'una dotzena d'empreses ocupen la seu del sindicat en el moment de la signatura del conveni, el primer signat des de 1962, per protestar contra el mínim augment del 5.9% i contra la comissió deliberadora que s'ha nomenat⁵⁸. Els passadissos del sindicat s'omplen, en negar-se les jerarquies a obrir la sala d'acte, encara que, fruit de la pressió, aquests jerarquies es veuen obligats a explicar-se davant dels treballadors reunits, que rebutgen les explicacions i aproven una resolució de tres punts: anul·lació del pactat per la comissió deliberadora, convocatòria d'un ple provincial per nomenar nova comissió i negativa a

⁵⁷ AHCO, Col·lecció biografies obreres, Entrevista a Antonio Casas.

⁵⁸ Les mobilitzacions del sector llaner i ram de l'aigua es poden seguir a *Textil*, nº 1 (mayo 1969).

acceptar el 5.9% com a topall. La campanya contra aquest conveni del ram de l'aigua va continuar al maig amb recollida de 1.000 signatures a favor de la plataforma que s'havia aprovat a finals de 1968 i amb les lluites empresa per empresa, aconseguint en algunes d'elles diferents millores. Finalment els empresaris del ram de l'aigua van aprovar la concessió d'un plus voluntari de 10.080 ptes.

Les lluites a l'entorn dels convenis van reforçar CCOO, que va millorar la coordinació entre els diferents subsectors i poblacions. L'1 de maig van aturar algunes empreses i per primera vegada, des de feia temps, es va celebrar la data també a Mataró, on havien començat a organitzar-se en CCOO els treballadors del gènere de punt, amb líders com Josep Lluís Llinyola o Javier Sánchez del Campo. En la coordinació entre poblacions van tenir una paper destacats els despatxos laboralistes, com el d'Albert Fina i Montserrat Avilès, que facilitaven la connexió dels obrers crítics a membres de CCOO, que després s'encarregaven d'atreure'ls⁵⁹. A més aquest mateix mes apareixia el primer número de *Textil*, òrgan de la Comissió Obrera del Tèxtil de la província de Barcelona.

Malgrat la signatura dels convenis les lluites continuaven a les empreses d'"avantguarda" i a les grans llaneres, normalment amb vagues d'hores extra i baix rendiment. A finals de 1969 hi havia conflictes a Barcelona a Catex per les vacances, a S.F. Vila per les condicions sanitàries, a Medir en demanda d'augments salarials, a Rottier pel plus, a Sabadell a S.A. de Lanería i Tèxtil Mur pels sous, a Tintes y Aprestos Soler, Torrella i Estruch Tèxtil pel plus i a Terrassa hi ha lluites Fontanals, Torredemer i Saphil contra la nova reestructuració de les primes⁶⁰. També a Terrassa el desembre els treballadors aproven un avantprojecte de bases pel proper conveni, on a part de les demandes econòmiques, es recullen demandes de drets sindicals i d'un major poder del Jurat d'empresa⁶¹.

⁵⁹ Entrevista a Agustí Prats, Barcelona, 13.02.2003.

⁶⁰ *Textil*, nº 2 (septiembre 1969).

⁶¹ *Textil*, nº 3 (enero 1970).

L'augment de la conflictivitat i la mobilització (1970-1976)

A partir de 1970 la conflictivitat laboral general augmentarà de forma notable. També serà l'any més conflictiu, fins llavors, al tèxtil, sacsejat per les reestructuracions, que arribarà a protagonitzar el 36% de la conflictivitat experimentada a Barcelona⁶². Al ram de l'aigua les lluites a diferents empreses, lluites que s'arrosseguen de 1969, com el boicot a les hores extra que es fa a Càtex, Medir, S.F. Vila, Acabados Especiales⁶³, es van unificant i així a partir del febrer delegats del ram celebren assemblees setmanals als locals sindicals, on participen al voltant de tres-cents treballadors, i on decideixen no autoritzar a la comissió deliberadora verticalista perquè signi cap conveni inferior a la plataforma aprovada pels treballadors per al nou conveni del ram⁶⁴, plataforma que com sempre insisteix en els augments de sous, la reducció de jornada i l'augment de vacances. Per pressionar s'inicien boicot a les hores extres i el dia 24 s'atura una hora a Perchas y Aprestos, Rottier, Catex, Medir, S.F. Vila, Rofo i Hispània.

Com a resposta el dia 26, arrel d'una baralla amb un falangista al sindicat, la policia cita als jutjats a Agustí Prats, Manuel Martínez, Lluís Moscoso i Juan Bravo i sense cap petició prèvia els jutge els envia directament a la presó. El dia 27 treballadors de Catex tallen el carrer a l'alçada dels Quatre Cantons de Poblenou i es reparteixen per la fàbriques per informar de les detencions. Les protestes per les detencions continuen el dia 28 amb aturades de dues hores a Perchas y Aprestos, Catex, Medir, Rofo, Rottier, Hispania i Can Ponsa i a més s'envia un full amb 926 signatures a l'Organització Internacional del Treball denunciant el cas⁶⁵.

Des de les jerarquies sindicals per intentar controlar el moviment, i fent ús de la demagògia verbal, fins i tot parlen de convocar una vaga en defensa de la plataforma aprovada i demanant la llibertat dels empresonats⁶⁶, però serà, finalment, una assemblea d'enllaços i jurats, feta el dia 20, qui la convoqui per al 23 de març, aturant 24 hores cinquanta-sis empreses del ram de l'aigua de Barcelona, Badalona,

⁶² Molinero, Carme; Ysàs, Pere. *Productores disciplinados y minorías subversivas*. Madrid: Siglo XXI, 1998, p. 129.

⁶³ *Informaciones Obreras*, nº 4 (19.01.1970) i nº 8 (07.02.1970). A Catex fins i tot es va donar una pallisa a un delator i es va denunciar als encarregats esquirols, que finalment es van sumar a la protesta.

⁶⁴ *Informaciones Obreras*, nº 9 (15.02.1970).

⁶⁵ *Informaciones Obreras*, nº 11 (02.03.1970), nº 14 (31.03.1970) 14 i ANC, Fons PSUC, 1570, *Compañeros del ramo del agua*, 06.03.1970.

⁶⁶ *Informaciones Obreras*, nº 13 (22.03.1970).

Terrassa, on també van aturar en solidaritat Saphil i Hilaturas Martí de la llana, i a Olesa de Montserrat, on serà la primera vaga que es faci una vaga des de la instauració del franquisme. Aquella mateixa nit són alliberats, sense càrrecs, els quatre empresonats⁶⁷. La lluita pel conveni continua amb la negativa a realitzar hores extres i amb una nova aturada, convocada per CCOO el 2 d'abril, en que participen dinou fàbriques, ampliant-se la vaga d'hores extra a noves empreses. La policia cita de nou a set treballadors acusant-los de trencament de vidres per part de piquets, però aquesta vegada una part dels treballadors citats no es presenten i altres només són retinguts uns minuts, a més es convoquen assemblees en les seves empreses, davant d'això la policia desisteix⁶⁸. Finalment, després d'una nova jornada de vaga el 9 d'abril, la major part de la comissió deliberadora accepta, d'esquenes als treballadors, la pujada del 13.23% ofert per la patronal, que malgrat que superava el topall màxim legal del 8%, era curt per les expectatives que havien creat les mobilitzacions. Algunes empreses continuaran en lluita millorant aquesta pujada, com Medir, Rofo, Costa i Font i Rottier, que aconseguen pagues per sobre del conveni. Durant l'any continuen les vagues d'hores extres a diferents empreses per millorar el conveni, sobretot S.F. Vila i Catex, que fins i tot rep 20.000 ptes. de solidaritat recaptades al 1r Festival de Poesia Popular Catalana. També es fan accions de solidaritat amb Prats i Moscoso, que junt amb Joan Folch van ingressar a la presó l'octubre per complir la pena de quatre mesos imposada pel Tribunal de Orden Público pels fets de 1967.

Fora del ram de l'aigua serà Terrassa l'altre nucli conflictiu durant 1970. Destaca el conflicte de l'empresa de filatures Laver Schapper, que tenia 170 treballadors i on al febrer es van fer aturades contra els nous ritmes de producció que volia imposar l'empresa i en demanda de millores en el pagament de primes i hores extres, aquestes protestes acabaran amb vuit acomiadats. El dia 20 els treballadors, després de rebre el recolzament de la coordinadora local de CCOO, ocupen la fàbrica. El dia 21 familiars dels treballadors i obrers d'altres empreses es concentren davant la fàbrica, sent desallotjats per la policia en mig d'una batalla campal que acabaria amb ferits dels dos bàndols enfrontats. A partir del dia 21 s'inicien assemblees i manifestacions de solidaritat per diferents punts de la ciutat, el dia 23 l'empresa tanca la fàbrica i acomiada a tot el personal, però les mostres de solidaritat d'altres empreses, com AEG que fa una aturada de mitja hora, o la decisió dels 800 enllaços del tèxtil reunits el dia 26 de no signar cap conveni fins que no hi hagi una solució, fan que l'empresa finalment readmeti a tot el personal i accedeixi a les pujades demanades i fins i tot sigui destituït l'equip directiu⁶⁹. Els conflictes es tornarien a reproduir al novembre, quan després de la jornada de lluita del dia 3, en que va participar l'empresa, s'acomia a dotze treballadors, readmetent després a deu d'ells⁷⁰. També a Terrassa els enllaços del sector llaner demanen un augment de sou i les 44 hores setmanals de

⁶⁷ *Informaciones Obreras*, nº 14 (31.03.1970).

⁶⁸ *Informaciones Obreras*, nº 15 (11.04.1970).

⁶⁹ *Informaciones Obreras*, nº 11 (02.03.1970), nº 13 (22.03.1970) i ANC, Fons PSUC, 1757 i 1466, *Solidaridad con Laver Chapper* [sic], 22.02.1970. Els treballadors de Laver Schapper van rebre 200.000 lires de solidaritat dels treballadors tèxtils de Roma, que van ser entregades a la coordinadora local de CCOO.

⁷⁰ *Informaciones Obreras*, nº 35 (03.11.1970).

jornada, produint-se aturades a Fontanals, Hilaturas Castell, on l'empresa accepta les reivindicacions obreres, Torredemer, Minsa, Closa, Labor i altres, a més a la ciutat vallesana durant l'any hi haurà vagues de solidaritat en el sector en suport a la dura lluita d'AEG i contra el consell de guerra de Burgos. També el 1970 s'iniciaran mobilitzacions a l'Auxiliar Textil Manresana per temes de salut laboral⁷¹.

A finals d'any s'obrirà el debat sobre la participació a les eleccions sindicals de 1971, ajornades des de l'estat d'excepció de 1969. Des de la direcció de CCOO del tèxtil es defensa la participació, amb l'objectiu de superar l'èxit de les de 1966 i millorar així l'organització i intensificar la conflictivitat⁷². Com sempre des del ram de l'aigua es defensa la postura del PSUC, front a la d'altres grups radicalitzats que demanen el boicot. Finalment les eleccions suposen un èxit per les candidatures democràtiques al ram de l'aigua i altres empreses del tèxtil com la Seda, Terlenka, etc.

El 1971 Sabadell es sumarà al ram de l'aigua de Barcelona i Mataró i la indústria llanera de Terrassa, com un altre focus habitual de conflicte en el sector tèxtil, on fins llavors només s'havien donat conflictes puntuals, sobretot al ram de l'aigua, trencant així amb el paternalisme que fins llavors havia dominat les relacions laborals del tèxtil local. El juliol de 1970 s'havia produït un conflicte per les primes a Estruch de 288 treballadors i on CCOO tenia influència, el conflicte va ser guanyat per la plantilla, però dos enllaços van ser acomiadats. El febrer de 1971 es convoca el judici a Magistratura pels acomiadaments, moment que és aprofitat pels treballadors d'Estruch per convocar una vaga. Aquella mateixa tarda es va fer una reunió al sindicat en que es va decidir estendre el conflicte a tot el ram i així el 22 estan aturades set empreses i uns 2.200 treballadors en solidaritat amb els dos acomiadats d'Estruch, fins arribar a la quasi totalitat del ram. Fins i tot la Junta Social del sindicat vertical de Sabadell va amenaçar amb dimitir si no es trobava una solució adient pels treballadors⁷³. Finalment la patronal va indemnitzar els dos enllaços i els va recol·locar, desactivant així el conflicte. Amb aquest conflicte i altres, com l'ocupació durant tres dies de la fàbrica d'Ibérica Textil, "morí tota una concepció de les relacions laborals hegemònica per la burgesia local: el paternalisme catòlic basat en la concepció d'un obrer submís cuidat pel "pare" empresari"⁷⁴.

⁷¹ *Informaciones Obreras*, nº 30 (23.10.1970)

⁷² *Textil*, nº 4 (septiembre 1970)

⁷³ *Informaciones Obreras*, nº 42 (22.03.1971) i "Lo que opinan los dirigentes sindicales". *Can Oriach*, nº 85 (novembre-desembre 1974)

⁷⁴ Domènech, Xavier, *op. cit.*, p. 131. També *Mundo Laboral 1971*. Barcelona: [Grupo de Obreros Cristianos], 1972, p. 71 i AHCO, Fons Federació Tèxtil-Pell, Coordinadora Textil de CCOO de Sabadell, *Solidaridad con despedidos de Estruch*, [1971]

La lluita contra la nova ordenança del sector

Durant tot 1971 es fan reunions per preparar la plataforma reivindicativa de cara al nou conveni i rebutjar la nova *ordenanza* laboral del sector, que segons CCOO era “*una ordenanza que ellos han firmado en beneficio exclusivo de la patronal*”⁷⁵ i s’elabora una plataforma per tot Catalunya on s’inclou la demanda de 500 ptes setmanals, supressió de contractes eventuais, setmana de 40 hores laborals, 35 en el torn de nit, 100 % de sou en cas de malaltia, 30 dies de vacances, etc.⁷⁶. Per reforçar la seva posició CCOO va convocar una aturada general de 24 hores a tot el tèxtil el dia 13 de desembre, en contra la nova ordenança del sector i en defensa de la plataforma aprovada en assemblea i contra la proposta empresarial (disminució d’una hora a la setmana el 1972 i altra el 1973, augment del 4% de beneficis a canvi de que l’absentisme no sigui superior al 8% i llibertat per canvis de torn i acomiadament). El dia 13 segueixen l’aturada disset empreses de Barcelona, de pràcticament tot el ram a Sabadell⁷⁷, mentre a Terrassa es fan assemblees que rebutgen la proposta patronal. El dia 19 és detingut a Sabadell José Bravo, que seria retingut fins al dia 20, malgrat això el dia 20 hi ha una nova jornada de vaga provincial de 24 hores, que segueixen uns 3.000 treballadors de Barcelona i a la que se sumen empreses de Sabadell⁷⁸, Terrassa, Mataró i Manresa. Per la tarda uns 1.000 treballadors es manifesten davant el sindicat, encara que la policia els impedeix l’entrada. Com a conseqüència d’aquestes mobilitzacions es produeixen acomiadaments a Vicente Illa, M. Pubill, A. Guasch i Rottier.

El dia 7 de gener, en un pas més cap a la unitat del sector, es fa una reunió de delegats del ram de l’aigua i també de grans empreses d’altres subsectors com l’Espanya Industrial, Fabra i Coats, Bas i Cuguero, la Seda i altres on es decideix coordinar les lluites dels diferents convenis i contra la nova ordenança⁷⁹. Després de mesos de negociacions sense arribar a cap acord el març de 1972 es convoquen noves aturades. La millora de la

⁷⁵ ANC, Fons PSUC, 1562, *Trabajadores del textil*, [gener 1971].

⁷⁶ AHCO, Fons Federació Tèxtil-Pell, Coordinadora Textil de CCOO, *A todos los obreros del textil*, marzo 1971, capsa 1-D i *Informaciones Obreras*, nº 42 (22.03.1971).

⁷⁷ Les empreses que aturen de Barcelona són Maria Pubill, Erik, Fiplasa, Catex, Medir, Costa i Font, S.F. Vila, Sade, Can Ponsa, BTA, Rofo, Guasch, Illa, Tarvic, Hispania i Rottier i les de Sabadell Grau, Estruch, Sole i Torruella, Casanovas, Julia, Casablanca, Salvo, Tintoreria Castelló i altres. AHCO, Fons Federació Tèxtil-Pell, Coordinadora Textil de CCOO, Victoria, 22.12.1972.

⁷⁸ A Sabadell aturen Castelló, Soler i Torruella, Casanovas, Grau, Casablanca, Salvo, Estruch, Lanitex i Laneria S.A., ANC, Fons PSUC, 1562, *Trabajadores del textil*, [gener 1971].

⁷⁹ ANC, Fons PSUC, 1562, *¡A la huelga general! Unidos venceremos*, [gener 1972].

coordinació de CCOO fa que les aturades es convoqui simultàniament a Barcelona, Terrassa, Sabadell, Mataró, però també per primera vegada a Manresa i el Prat de Llobregat, estenent-se així a noves zones fins ara poc conflictives⁸⁰. Malgrat les mobilitzacions les jerarquies sindicals van signar les noves ordenances i un conveni que suposava una pujada del 19%⁸¹.

D'aquests mobilitzacions sortirà també la idea de l'elaboració d'una plataforma reivindicativa única per tots els treballadors del tèxtil, i fins i tot, des de la Comissió Obrera Provincial del Tèxtil, es convoquen aturades d'una hora a tot el sector pels dies 3, 4 i 5 de febrer, on participen més de 2.000 treballadors, produint-se detencions a Terrassa i Sabadell⁸². En aquests moments a més de la lluita del ram de l'aigua hi ha conflictes a empreses d'altres subsectors, algunes grans amb una tradició paternalista com Bertrand i Serra, Fabra i Coats de Sant Andreu i Torelló, o l'Espanya Industrial, a més de a Casa Cuberta, Terlenka, la Seda, Bosser de Sabadell i fora de l'àrea metropolitana, al Bages a l'Auxiliar Textil Manresana, a Mataró a Leda, amb ocupació de la fàbrica per aconseguir cobrar⁸³. També hi ha un conflicte a Tintoreria Castelló de Sabadell, després de l'acomiadament de quatre jurats, amb una vaga d'una setmana i l'ocupació de la fàbrica, que és desallotjada per la policia el dia 1 de setembre, conflicte en el que reben la solidaritat de Casanovas, finalment s'acomiada a vuit obrers de Casanovas i quaranta de Castelló⁸⁴.

El 1972 la crisi al sector llaner es fa més evident, a Sabadell, després de l'estiu, tanquen o redueixen plantilla fàbriques com Cuadras y Prim, Molins Hermanos, Textil Mur, Bori i Cirera, Rusiñol Viver, Plans Sola i altres. Des de CCOO es pensa que "*no existe una situación de grave ruina económica que obligue necesariamente a una reestructuración*"⁸⁵ i critiquen que les facilitats donades per la legislació, i la nova ordenança laboral del sector, que fa fàcil a l'empresari tancar la seva fàbrica, de fet, deien, a Sabadell "*estamos sufriendo los efectos de la reestructuración sin que exista el plan*"⁸⁶. Des de CCOO es feia una valoració crítica del que havia suposat aquesta reestructuració del sector llaner en els anys anteriors, doncs dels 13.000 treballadors acomiadats un 40% havien quedat al carrer amb dret només a un any d'atur. Vist l'exemple des de CCOO es pregona la no acceptació dels acomiadaments, ni de les indemnitzacions individuals en les noves reestructuracions que s'estan fent.

Però el gran èxit del 1972 serà la lluita al sector llaner, on la comissió deliberadora del conveni escollida va presentar la plataforma aprovada pels treballadors, on entre d'altres es demanaven les 44 hores

⁸⁰ AHCO, Fons Federació Tèxtil-Pell, Coordinadora Textil de CCOO de Barcelona, *Hacia la huelga general del ramo textil*, 01.01.1972.

⁸¹ AHCO, Fons Federació Tèxtil-Pell, Coordinadora Textil de CCOO de Barcelona, *Día 8 de marzo jornada de lucha*, [març 1972].

⁸² *Informaciones Obreras*, nº 53 (14.02.1972).

⁸³ *Mundo Laboral 1971*, op. cit.

⁸⁴ ANC, Fons PSUC, 1562, *Adelante*, septiembre 1972 i *Informaciones Obreras*, nº 67 (11.12.1972) i següents.

⁸⁵ ANC, Fons PSUC, 1562, *La reestructuración de la industria textil lanera*, [desembre 1972].

⁸⁶ Alcalá, Juan. "Sabadell, primer centro textil lanero (proverbio antiguo)". *Can Oriach*, núm. 70 (gener 1973), p. 17-18.

setmanals, enlloc de 48 que es feien fins llavors. Després de dos dies de vaga a Terrassa es va aconseguir l'objectiu. També destaquen els esforços fets en solidaritat amb els empresonats, entre ells Pablo Morales, del tèxtil de Mataró, i Eduardo Varela Rey, de Tintes y Aprestos Modernos, amb recollida de diners i signatures⁸⁷.

La conflictivitat el 1973 no disminueix a les empreses d'“avantguarda” del ram de l'aigua com Rottier, Fiplasa, S.F. Vila i Costa i Font. Era tal el poder sindical en algunes d'aquestes empreses, que com a Costa i Font, s'arribaven a pactar les vagues i les hores de repartiment de propaganda entre la direcció i els líders de CCOO de l'empresa⁸⁸, a més de disposar d'un butlletí propi del Jurat d'Empresa, fet amb autonomia de la direcció i de les jerarquies del vertical⁸⁹. També s'incorporen de noves com la Colònia Güell, Vidal i Serra o Petronius. La radicalització d'alguns dels conflictes entre sectors amb menys tradició sindical, sobretot entre les dones de la confecció, com el de Bas i Cuguero, amb ocupació i posterior desallotjament policial de la fàbrica, o el d'Eurocorset, que finalitza amb acomiadaments, que en paraules d'una dirigent del sector són *“explosiones muy violentas, con escasa capacidad de negociación (...) y que han sufrido una dura represión”*⁹⁰, fa que des de la direcció de CCOO s'insisteixi en la importància de les assemblees, perquè els treballadors facin seves les plataformes aprovades, en la necessitat de que surtin líders que sàpiguen finalitzar una vaga, en la utilització de tots els recursos legals, en la importància de negociar constantment i en l'actuació oberta, evitant la clandestinització, que segons la direcció del tèxtil, porta a la marginalització⁹¹.

El novembre de 1973 s'inicia un conflicte a la Seda i Terlenka, on el 1971 havien triomfat les candidatures unitàries i on feia temps hi havia un nucli de membres de CCOO, i on la USO també tenia presència. A la Seda els treballadors es venien reunint en assemblees des del 1971 per parlar del conveni. En aquest any també es produeix un conflicte pels ritmes de producció que l'empresa fixa. El 1973 es torna a reproduir el conflicte quan s'augmenten els ritmes de producció a la secció de blanqueig de raió, els obrers es neguen i dotze són sancionats, en resposta el dia 17 la plantilla de raió es declara en vaga, el dia 18 es sumen els treballadors de la factoria de Terlenka, en total són més de 2.000 els treballadors en vaga. Reunits en assemblea els treballadors a més de la suspensió de les sancions demanen discutir el conveni i aproven una plataforma. El dia 22, davant l'amenaça policial, s'abandona l'ocupació de les fàbriques, mentrestant s'organitzen manifestacions pel Prat per *“informar de nuestra lucha al resto de los trabajadores de otras empresas y buscar su apoyo y solidaridad”*, a les manifestacions participen més d'un miler de persones, rebent el suport fins i tot dels petits comerciants. També reben el suport dels treballadors holandesos d'Akzo, soci majoritari de la Seda. Es produeixen aturades de solidaritat a empreses de la zona. L'empresa

⁸⁷ Hoja informativa, nº 8 (diciembre 1972)

⁸⁸ AHCO, Col·lecció biografies obreres, Entrevista a Joaquín Carmona.

⁸⁹ Boix, Isidor; Pujadas, Manuel, *op. cit.*, p. 64.

⁹⁰ Entrevista a Isabel Zuazo a: Boix, Isidor, Pujadas, Manuel, *op. cit.*, p. 60.

⁹¹ Hoja informativa, nº 10 (10.03.1973) i nº 12 (junio 1973).

reacciona acomiadant dinou treballadors, després de tres setmanes de mobilitzacions els treballadors, davant les pressions de l'empresa i la policia, tornen a la feina, encara que a raïó es manté el baix rendiment⁹².

Durant 1973 també destaquen les mobilitzacions de solidaritat amb els líders estatals de CCOO jutjats en l'anomenat procés 1001, presentant-se 331 signatures de protesta d'enllaços i jurats, i per l'assassinat de Manuel Fernández Márquez a la Tèrmica⁹³.

La força de CCOO és cada vegada més evident, i així des de les jerarquies del sindicat vertical es fan noves maniobres per tal d'atreure's els treballadors i es convoca una vaga de 24 hores pel dia 7 de gener de 1974 contra l'impost pel treball, l'IRTP, i la carestia de la vida. La convocatòria es fa des de la mateixa UTT del tèxtil de la província de Barcelona i a proposta del president Jovino Cuadrado i del vicepresident Sebastián Morales Lidón. Aquesta convocatòria crea dubtes dins de CCOO pel seu origen verticalista, encara que finalment es recolza, excepte a Terrassa, on es discrepa de Barcelona i s'imposa l'opció de boicotejar-la⁹⁴. La jornada és un èxit al ram de l'aigua i a la confecció, a Barcelona i comarca s'aturen més de trenta empreses i es declaren en vaga entre 8.000 i 10.000 treballadors. Des de la direcció de CCOO es critica l'actuació de Terrassa, doncs es considera que s'han d'aprofitar totes les ocasions, insistint de nou en la necessitat d'assemblees obertes per aprovar les plataformes, com fa el ram de l'aigua, i no com s'ha fet al llaner, on malgrat les millores salarials i de drets sindicals aconseguits a les grans empreses de Terrassa com Torredemer, Fontanals i Saphil, la majoria dels treballadors no han fet seves les reivindicacions, doncs pràcticament no havien participat en l'elaboració, feta en reunions clandestines⁹⁵. A Sabadell aquests primers mesos va haver aturades a Ficotex, Juan Domingo Casanovas, on malgrat els acomiadaments s'aconsegueixen augmentos salarials i Fytisa, on el conflicte finalitza amb trenta acomiadaments i sense millores⁹⁶.

Malgrat els intents verticalistes el descrèdit del sindicat vertical era cada vegada major, ho reconeixien els mateixos verticalistes, per exemple Mario Brizuela, president del sector llaner de Sabadell deia "*nadie confía en nosotros aunque haya un grupo de personas con muy buena fe (...) los empresarios desconfían de nosotros porque nos ven individuos camuflados, los trabajadores desconfían porque nos consideran oportunistas, que nos hemos metido aquí, para hacer una labor personalista de escalar puestos y de vivir de chanchullos*" i el president del Sindicat Tèxtil de la mateixa ciutat, deia "*un sindicato que es producto de una paz impuesta, sea buena o no, crea está situación de*

⁹² *La lucha en la Seda*. Barcelona: USO, 1973.

⁹³ Pel cas del procés 1001 veieu *Hoja Informativa*, nº 8 (diciembre 1972) i per la Tèrmica *Textil*, nº 11 (11.05.1973)

⁹⁴ El sector del ram de l'aigua de Terrassa, liderat per obrers més joves com Juan Márquez o Francisco Gordillo, feia temps que discrepaven del que consideraven línia moderada de Barcelona. AHCO, Col·lecció biografies obreres, Entrevista a Juan Márquez.

⁹⁵ AHCO, Fons Federació Tèxtil-Pell, Coordinadora Tèxtil de CCOO de Terrassa, *Propuesta de informe a presentar a la asamblea de obreros textiles*, 10.02.1974.

⁹⁶ *Can Oriach*, núm. 81 (febrer-març 1974), p. 23.

desconfianza”⁹⁷. Des del PSUC es destaquen aquestes divisions dins del verticalisme, posant l’exemple del tèxtil, i s’indica que “*es un proceso que apenas se ha iniciado y que está dando resultados positivos*”⁹⁸.

⁹⁷ “Lo que opinan los dirigentes sindicales”. *Can Oriach*, núm. 85 (novembre-desembre 1974).

⁹⁸ ANC, Fons PSUC, 1463, *Intervención del delegado de Cataluña en la reunión de la coordinadora general de Comisiones Obreras*, [gener 1974].

Els convenis de 1974

Al ram de l'aigua els bons resultats en les passades eleccions sindicals es tradueix en una victòria de la candidatura auspiciada per CCOO, front a la verticalista, a l'hora de nomenar la comissió deliberadora del conveni de 1974. Les negociacions s'inicien el dia 15 de febrer, però aviat la distància entre les parts fa que els empresaris s'aixequin de la taula de negociacions. Davant d'això s'inicien les mobilitzacions amb aturades de tres hores per torn els dies 4, 5 i 6 de març a Barcelona, Mataró i Manresa, en aquesta última ciutat convocats per la mateixa UTT⁹⁹. El dia 8 s'atura pràcticament tot el ram i l'11 les aturades seran a Sabadell, on aquest últim dia participen dinou de les trenta-set empreses del ram, sumant-se a l'aturada la meitat dels treballadors¹⁰⁰. La patronal torna a les negociacions, però les mobilitzacions van continuar, amb assemblees als locals del sindicat, alguna desallotjada per la policia, i una nova aturada de 24 hores el dia 25 del mateix mes. Finalment es va signar el conveni que suposava un augment del 17.5% pel primer any i 20% pel següent, millores en les pagues i petites reduccions de jornada¹⁰¹. Malgrat l'aconseguit des de CCOO es confia de nou en la lluita per empreses per millorar-lo, doncs el signat per la comissió deliberadora, que havia canviat per destitucions de representants, no és tot el que defensava la plataforma aprovada.

Malgrat la signatura del conveni al ram de l'aigua continuaran les lluites durant 1974 a les empreses d'"avantguarda", així a Catex al març es produirà un conflicte perquè l'empresa volia enderrocar una nau i acomiadar els obrers, obrint una nova font de lluita com seran els enderrocaments i trasllats d'empreses fora de Poblenou, per especular amb el sòl urbà. A l'agost serà S.F. Vila la que comenci una vaga el 26 d'agost, que s'estendrà fins al 4 de setembre, per qüestions relacionades amb els cronometratges, l'empresa reaccionarà amb l'acomiadament de 229 treballadors, però aquests el 8 de setembre, aprofitant el començament de la festa major, sortiran als carrers de Poblenou en manifestació, aconseguint que dos dies després els readmetin a tots¹⁰². Els obrers comencen a recuperar els carrers, aprofitant la força adquirida i el coixí de solidaritat que oferia un barri combatiu com el de Poblenou.

⁹⁹ *Textil* [Manresa], n° 4 (julio 1974).

¹⁰⁰ *Tele-Expres*, 12.03.1974.

¹⁰¹ *Hoja informativa*, n° 16 (21.03.1974).

¹⁰² *4 Cantons*, núm. 108 (octubre 1974) p. 11-12 i Fabre, Jaume; Huertas Vlavería, J. M. *Tots els barris de Barcelona*. 2a ed. Vol. 1. Barcelona: Edicions 62, 1980, p. 97-98 i 100.

En el ram de l'aigua els anys d'organització i lluites de resistència i defensives estan obrint un nou panorama on, en paraules del seu líder Agustí Prats:

“las reivindicaciones económicas han sido plenamente asumidas por los trabajadores. Que las sociales y políticas, en la medida que estan intimamente ligadas con aquéllas, surgen en la conciencia de la clase obrera (...). Lo que si es cierto es que en las plataformas (...) se plantean con fuerza ideas de alternativa (...) creo que se puede afirmar sin vacilar que la clase obrera está a la ofensiva”¹⁰³.

També per primera vegada hi ha una primera acció col·lectiva a la confecció de cara al seu conveni, amb assemblees i la convocatòria d'una aturada coordinada d'una hora *“que fueron seguidos muy parcialmente, pero que por su nueva dimensión hicieron temblar a la patronal”¹⁰⁴*

Pel que fa al conveni de la llana i davant els nous plans de reestructuració, des de CCOO es va fixar que *“el interés fundamental debe ser la conservación del puesto de trabajo”¹⁰⁵*, però després de diferents trencaments de les negociacions per la negativa patronal a parlar de drets sindicals, es va imposar el 14% d'augment, malgrat això es va aconseguir la paga de nadal de 30 dies, en lloc dels 15 i reduccions de la jornada laboral¹⁰⁶. En el cotó el conveni aprovat suposava una augment de sou i la reducció d'una hora setmanal per a 1975, però quedava lluny de les reivindicacions d'un augment del 25% i d'una jornada de 40 hores, demandes per les que els treballadors de Bertrand i Serra, l'empresa més gran del sector a Espanya, portaven lluitant més d'un mes. Es donava el cas que el president de la UTT, José Castro Ortega que va signar el conveni, era treballador de Bertrand i Serra¹⁰⁷. A més el conveni no va ser acceptat pel govern perquè en el còmput total superava el 19%, el que el situava per sobre del topall salarial. Pel que fa a la seda es va imposar el 14% d'augment, que defensava el govern com topall, per la falta de resposta obrera.

¹⁰³ Entrevista a Agustí Prats dins de Boix, Isidor; Pujadas, Manuel, *op. cit.*, p. 65.

¹⁰⁴ Entrevista de Zuazo a: Boix, Isidor, Pujadas, Manuel, *op. cit.*, p. 60.

¹⁰⁵ ANC, Fons PSUC, 1865, *Ante el nuevo convenio textil lanero*, [1974].

¹⁰⁶ *Textil* [Manresa], n° 2 (març 1974), *Can Oriach*, núm. 81 (febrer-març 1974), p. 23 i ANC, Fons PSUC, 1562, *A todos los trabajadores textiles*, febrero 1974.

¹⁰⁷ *Textil* [Manresa], n° 1 (febrero 1974).

Noves reestructuracions

El 1974 la crisi s'havia fet crònica, amb un fre a la inversió, el que va suposar augmentar el retard tecnològic respecte a altres països i un augment de l'atur al sector. Entre abril i maig de 1975 es posaran en marxa nous plans de reestructuració a diferents subsectors, amb l'objectiu d'eliminar les fàbriques més marginals i amb maquinària més obsoleta. Aquests plans fins al seu tancament el 1979 van suposar la pèrdua de més de 22.000 llocs de treball al cotó, 11.000 a la llana, 2.000 a la seda i 1.000 al jute.

Davant del nou decret de reestructuració des de CCOO es diu “*no nos oponemos a la reestructuració (...) a nivel técnico (...) pero rechazamos absolutamente cualquier tipo de re-estructuración que suponga el despido libre*”¹⁰⁸. A Sabadell el 21 de desembre de 1974 es fa una reunió de 600 enllaços i treballadors del sector llaner per parlar de la reestructuració dels sectors, on es denuncia la reestructuració encoberta que s'ha estat fent, ja que només en els nou primers mesos de 1974 s'han presentat a Sabadell i Terrassa 59 expedients de crisi que afectava a 3.602 treballadors, i que aquest ajustament el pagaran els obrers. L'assemblea va enviar un seguit de peticions al Ministeri amb l'objectiu de mantenir el major número de llocs de treball (disminució d'hores extres, absorció dels aturats per les empreses més grans, setmana laboral de 40 hores, etc.) i mides laborals que no deixin desprotegits als aturats (100% de sou real, jubilacions anticipades amb 100% del sou)¹⁰⁹.

A les eleccions sindicals de juny de 1975, les darreres convocades pel sindicat vertical, i amb una alta participació, es confirma l'èxit de les candidatures unitàries, obreres i democràtiques, impulsades per CCOO i USO, amb victòries al ram de l'aigua, on per primera vegada, i fruit de les lluites dins del Vertical, s'havia aconseguit que el número d'enllaços escollits fos pràcticament proporcional al de treballadors de cada categoria, quan abans s'escollien dos per categoria, un per qualificats i no qualificats, molt més nombrosos, i un per tècnics i administratius¹¹⁰. A la segona volta d'octubre per vocals de la UTT de Barcelona són escollits Agustí Prats, Joaquín Carmona i Manuel Manrubia. A la llana, també triomfen les candidatures democràtiques, malgrat que a alguna fàbrica com Saphil més del 80% de la plantilla es va abstenir davant els

¹⁰⁸ ANC, Fons PSUC, 1865, *Ante la crisis del textil*, [1974].

¹⁰⁹ *Can Oriach*, núm. 86 (gener-febrer 1975), p. 4 i 7.

¹¹⁰ Boix, Isidor; Pujadas, Manuel, *op. cit.*, p. 62.

impediments posats per l'empresa¹¹¹. Els càrrecs escollits suposen una renovació generacional “*la edad promedio de los cargos sindicales es bastante inferior a la de los trabajadores del ramo. Hace uno años era precisamente lo contrario*”¹¹². També hi ha avanços a confecció, on cinc dels tretze representants escollits per la UTT són de renovació. A gènere de punt, aquests avanços són propiciats per la incorporació de la dona, majoritària en aquests sectors, a la lluita sindical i als llocs de responsabilitat, però la falta d'organització obrera a nivell provincial, doncs només existeix certa organització a Igualada i Mataró, mentre a Barcelona tot just s'està començant, fa que no es convoquin reunions d'enllaços i que els càrrecs siguin nomenats per Jovino Cuadrado¹¹³. En canvi a l'agrupació llanera provincial triomfen la candidatura unitària, que escolleix Ramon Puiggròs president, com a les UTT del tèxtil de Mataró, Molins de Rei i altres poblacions. En canvi a Sabadell, on és detingut Juan Márquez hores abans de les eleccions per impedir la seva presentació com candidat, i a Terrassa s'imposen els verticalistes en mig d'impugnacions i irregularitats. Malgrat tot a les eleccions per la presidència de la UTT del sindicat provincial tèxtil guanyarà la candidatura continuista de Jovino Cuadrado i Gonzalo Borreda, provinent del grup professional de contramestres, front a la d'oposició de Agustí Prats i Isabel Zuazo, de l'empresa Serman de la confecció¹¹⁴.

Encara el novembre de 1975 de nou seran desallotjats per la policia de la seu del sindicat uns dos-cents treballadors dels ram de l'aigua i de la confecció concentrats per protestar pels acomiadaments de Catex i per presentar un escrit demanant la llibertat de reunió.

El 1976 serà l'any que la conflictivitat s'estengui a tot el territori i a tots els subsectors, sobretot el març a l'entorn dels nous convenis.

També es mobilitza el sector llaner de Sabadell un sector fins llavors poc conflictiu i és que a Sabadell no hi havia empreses grans que servissin de referència, com a Terrassa, a més la dispersió del sector en petites fàbriques i draperies feia difícil un treball sindical, que tampoc era fàcil per la mitjana d'edat alta dels treballadors, sobretot de les dones del sector i pel control que els verticalistes, procedents de la CNT, tenien de la UTT¹¹⁵. Malgrat això el sector llaner de Sabadell decideix en una assemblea d'enllaços el 17 de febrer una aturada general de 24 hores pel retard en les negociacions del conveni, per al dia següent, una aturada en la que participen 117 empreses¹¹⁶, el febrer el sector participa a la vaga general de la ciutat, i dies més tard es decideix en una nova assemblea tres dies d'aturada per pressionar en les negociacions del conveni i es fa una concentració davant el sindicat. El dia que es signa el conveni els

¹¹¹ Això va impedir la reelecció de Ramon Puiggros, en aquells moments president de l'Agrupació Llanera. En canvi a les altres grans empreses tèxtils de Terrassa com Torredemer o Fontanals la victòria va ser per les candidatures democràtiques. ANC. Fons PSUC 1636.

¹¹² *Ibidem...*, p. 61.

¹¹³ *Unidad*, nº 1 (mayo 1976).

¹¹⁴ Els resultats van ser, per president Jovino Cuadrado 114 vots front als 34 que va treure Agustí Prats 34 i per a vicepresident Gonzalo Borreda va rebre 109 vots i Isabel Zuazo 37.

¹¹⁵ Madriles, A. “Textil, un ramo que aun bosteza”. *Can Oriach*, núm. 95 (octubre-novembre 1976), p. 16

¹¹⁶ Domènech, Xavier, *op. cit.*, p. 223.

treballadors concentrats el rebutgen per considerar-lo insuficient, però és aprovat àmpliament en l'assemblea d'enllaços "*muy dura*", després de conèixer que el conveni s'havia aprovat ja a Terrassa i Sant Cugat, i és que, com deia un enllaç, al sector llaner per "*su falta de luchas, de experiencia y su atraso, los cargos sindicales carecen de la agresividad o de la claridez que pueden tener los de otros ramos más experimentados*". Malgrat tot es considera que després de la vaga general de la ciutat "*se ha avanzado enormemente*" i que el president de la Junta Social Andrés Gómez, un altre excenetista, estava perdent el control del sindicat. De fet després de l'aprovació es va crear una comissió coordinadora, on participen representants d'una quarantena d'empreses de tot el tèxtil, que aglutina, a més d'enllaços crítics, a treballadors joves que després dels últims conflictes s'han manifestat com un dels sectors més combatius del ram, que elabora una plataforma reivindicativa del llaner, denunciant el conveni signat "*como completamente insuficiente*". També es va enviar un escrit signat per 7.000 obrers al ministre de relacions sindicals denunciant "*la persistente cerrazón de la línea de mando negando reiteradamente la salas, cerrando el local sindical y llamando a las Fuerzas de Orden Público*". Una representació de la comissió va ser rebuda pel Gremi de Fabricants, que és conscient que el Vertical no és representatiu¹¹⁷.

També des de finals de febrer fins al 7 de març hi ha vaga a la confecció d'Igualada, iniciada a Punto Blanco es va estendre a trenta fàbriques del sector, aturant 4.000 treballadors. També es mobilitza el sector llaner, que el dia 8 de març en una assemblea d'enllaços a Terrassa convoca vaga a Terrassa i Sabadell pels dies 9, 10 i 11, el dia 9 de març aturen, doncs les empreses llaneres, però també del ram de l'aigua i gènere de punt, algunes per primer cop, més de 65.000 treballadors de Barcelona, Terrassa, Sabadell, Mataró, i també per primera vegada d'Esplugues, Badalona i altres poblacions, el 10 i l'11 continua la vaga el sector llaner i el 12 al ram de l'aigua. Aquesta aturada al ram de l'aigua, amb una junta deliberadora realment representativa després de la victòria electoral de 1975 i a més amb una comissió assessora, que era legal i que tindrà un paper dirigent en tota la negociació, malgrat els intents per part de Salvador Rodríguez, president del ram, de boicotejar-la, es converteix en indefinida després d'una massiva assemblea el mateix dia 12, on participen més de 6.000 obrers, provinents de tota la província de Barcelona i que els dies següents estendran la protesta a Rubí, Pineda de Mar, Tordera i altres poblacions.

La situació comença a calmar-se a partir del dia 19. Aquest dia arriba a un acord amb la patronal el ram de l'aigua, amb un augment global de més de 90.000 ptes. anuals, aconseguint que les detencions polítiques no siguin causa d'acomiadament i millores en pagues i jubilació. També convenis de cotó, gènere de punt i llana, amb discrepàncies entre les bases a Igualada i Sabadell, i per últim, el mateix 19, van tornar a la

¹¹⁷Entrevistes a Antonia Gil, enllaç de García Planas, Pedro Fernández, enllaç de Gorina-Ficotex, Manuel Navarrete, enllaç de Standar Fil, Dolores Tejada, enllaç de Bosser i José Bravo, del ram de l'aigua a *Can Oriach*, núm. 92 (maig-juny 1976), p. 5-7. La carta i la plataforma a la pàgina 8.

feina a Mataró, on s'havia fet una aturada general en demanda d'un conveni comarcal.

Al ram de l'aigua per ratificar l'acord es convoca una assemblea general el dia 22, que ve precedida d'una manifestació d'uns 3.000 treballadors que es desplacen des de la cèntrica plaça del Quatre Cantons de Poblenou, convertida en signe de l'ocupació del carrer pels treballadors, fins a Foment, local de reunió, on són rebuts amb forts aplaudiments per altres 5.000 treballadors que esperen. L'assemblea ratifica l'acord i rep els sous dels treballadors de Bertrand i Serra, que no havien pogut fer vaga per l'expedient de crisi que tenien. Durant la manifestació, a la plaça de la Catedral es desplegarà una pancarta amb el lema que marcarà els propers convenis *"Por la integración de todo el textil en un solo convenio colectivo"*.

Aquest serà també un dels lemes del Primer de Maig d'aquest any, en que des del ram de l'aigua es fa una convocatòria pública de dues hores d'aturada, amb un manifest on figuren els noms dels convocants, i amb les demandes de la unificació del tèxtil en un sol conveni, contra els acomiadaments de Catex, per la llibertat sindical, pel sindicat de classe i per l'amnistia.

Des del sindicat es va defensar la unificació del tèxtil en un sol conveni estatal, front a l'atomització en nou agrupacions diferents (cotó, llana, seda, fibres diverses, fibres artificials, fibres de recuperació, confecció, gènere de punt i comerç) i en multitud de convenis provincials i comarcals, com una forma de recolzar als més endarrerits en drets i sous com eren el cotó i la confecció i aconseguir la unió de tots els treballadors del tèxtil per tenir més força reivindicativa. La tàctica només va ser criticada per una part del ram de l'aigua que creia que se'ls utilitzava de punta de llança i que eren els que més tenien a perdre.

Serà precisament el ram de l'aigua el que el setembre celebri un ple de dos-cents representants, preocupats per la crisi que estava fustigant el ram, on de 1965 a 1975 es van perdre a Barcelona i comarca uns 7.000 llocs de feina, amb el tancament de més de cinquanta empreses, com Cantí, Barnusell, Aguilar, Can Rius, Benguerel, TESA, Can Quera, Perchas y Aprestos, Acabados Pons, Mercader Casas, Pàmies, Unitesa. En aquest any també presenten suspensió de pagaments Bertrand i Serra, Roig i Cia, Tamsa i encara altres, com Hispània, Catex, SF Vila, Fiplasa, Estampados Cantón, iniciaran els trasllats de les seves fàbriques lluny de la ciutat per especular amb els terrenys urbans. El 1975 només queden a la Verneda i Poblenou vint-i-una fàbriques del ram de l'aigua. Per protestar pels últims acomiadaments a Eryc, on s'havia ocupat la fàbrica, i Tamsa i per la crisi del sector es va intentar convocar una manifestació per al dia 2 d'octubre, però no va ser autoritzada pel Govern Civil.

El 1976 serà també l'any del sorgiment de la pluralitat sindical, malgrat els esforços fets des de CCOO en defensa d'un sindicat unitari, l'aparició d'UGT, liderada per joves procedents de l'emigració, i CNT, al que més tard seguiran altres centrals escindides de CCOO com SU i CSUT,

amb alguna força entre les dones de la confecció, farà que tant CCOO, com la USO, que havia recolzat el moviment de CCOO, comencin a organitzar-se com a centrals sindicals.

A Sabadell el 27 de setembre CCOO, USO, UGT i COA convoquen una vaga del tèxtil, on participen unes seixantena d'empreses, en defensa de la seva plataforma i en solidaritat amb la vaga del metall, intentant fer general la vaga del metall. La plataforma era conjunta del sector llaner i del ram de l'aigua. Un nou intent de vaga el dia 29 finalitza amb un fracàs per l'actitud confusa del president de la UTT, que en principi havia recolzat la mobilització i la poca combativitat del sector. Malgrat els avanços en els mesos anteriors el tèxtil de Sabadell continuava endarrerit respecte al altres sectors.

El novembre es presenta l'avantprojecte de plataforma per un conveni unificat de tot el tèxtil, que demana un augment lineal de 6000 ptes. al mes, jubilació als 60 anys, IRTP a càrrec de les empreses, revisió salarial cada sis mesos segons carestia de la vida, anul·lació contractes eventuais, igual sou per homes que per dones i joves de les mateixes categories. El dia 12 de novembre des de CCOO i USO es recolza la convocatòria de vaga de la Coordinadora Obrera Sindical, que per al tèxtil suposa un salt endavant, doncs per primera vegada aturen empreses que no l'havien fet mai i s'arriba a noves poblacions com Rubí, Sant Cugat del Vallès, Sant Boi de Llobregat, Mollet o Granollers. La vaga es tanca amb acomiadaments i sancions a Basi Hermanos, Macon, Rofo i altres.

El dia següent de la vaga es constitueix oficialment la Federació Tèxtil de CCOO de Catalunya, en una assemblea on participen 89 delegats de les coordinadores locals de Barcelona, Molins de Rei, Cornellà, Sant Vicenç dels Horts, el Prat de Llobregat, Olesa de Montserrat, Terrassa, Mataró, Blanes, Sant Boi de Llobregat i Santa Coloma de Gramanet. L'assemblea escolleix secretari general a Agustí Prats, que el setembre de 1977 passarà a ser el secretari general estatal en constituir-se la federació tèxtil de tot l'Estat. Després de la formació de la federació catalana s'aniran constituint els sindicats locals i comarcals del tèxtil, com la de Terrassa, amb Juan Márquez de president, el Bages, amb Florentino de Andrés com dirigent màxim, Sabadell, Mataró, etc. També s'inicià entre els sindicats una batalla per l'afiliació, que en aquests moments són massives.

La legalització i la lluita pel conveni unificat (1977-1980)

De cara al nou conveni es va crear una comissió unitària del treballadors del tèxtil, encarregada d'elaborar la plataforma reivindicativa i que reuneix a CCOO, USO i CNT, i a la que després es sumaran la resta de sindicats¹¹⁸. També es comencen a distribuir enquestes entre els treballadors per elaborar aquesta plataforma. Malgrat tot continuen les limitacions i així el sindicat tèxtil de CCOO de Sabadell veu com no s'autoritza el míting de presentació que havia de fer el dia 5 de febrer i el dia 28 del mateix mes la policia desallotja de la seu de l'OSE als treballadors reunits per parlar del conveni, que havien tingut que forçar la porta per poder accedir a la sala d'actes.

El 1977 la crisi del sector s'aguditzava i moltes empreses que no poden acollir-se als plans de reestructuració opten per presentar expedients de crisi, que suposen la suspensió de contractes per sis mesos, sense garanties de que es torni a obrir, o per la regulació de la feina, treballant només tres dies a la setmana. La situació és crítica a poblacions com Sabadell, amb el tancament de més de cinquanta empreses, Manresa, amb 7.000 afectats, Manlleu, Vic, etc. A Terrassa, fins i tot s'arriba a un acord entre sindicats, patronal i ajuntament, l'anomenada Carta de Terrassa, per intentar sortint-se'n¹¹⁹. L'atur passa a ser la primera preocupació dels sindicats, doncs la crisi és general i les plantilles, com no hi hagut renovació, tenen una mitja d'edat superior als 40 anys, el que fa difícil la recol·locació en altres sectors. Els treballadors d'algunes empreses com Roselson, Ossa, Clement Marot, Colònia Rosal, General de la Confecció de Vic o Eurostil de Santa Coloma opten per ocupar-les i mantenir-les funcionant¹²⁰, aviat s'autoritza les primeres societats anònimes laborals per regularitzar aquesta situació, encara que la majoria acabaran tancant anys després¹²¹.

Després de diferents reunions unitàries, no exemptes de tensió pel maximalisme d'algunes centrals i per la crítica als Pactes de la Moncloa, a l'octubre es decideix denunciar tots els convenis del tèxtil per anar a la discussió d'un únic per tot el sector, també es convoca una concentració contra al crisi el dia 22 d'octubre que sota el lema "*per la defensa del lloc*

¹¹⁸ *Unidad*, nº 5 (enero 1977).

¹¹⁹ AHCO, Col·lecció biografies obreres, Entrevistes a Juan Márquez i Francisco Gordillo.

¹²⁰ *Lluita Obrera*, nº 0 (1977).

¹²¹ Dirigents del sector es veuran implicats en la direcció d'aquestes SAL com Agustí Prats a Medir o Joaquín Carmona a Costa i Font. AHCO, Col·lecció biografies obreres, Entrevista a Joaquín Carmona.

de feina i la solució de la crisi del tèxtil" omple la plaça Sant Jaume amb més de 4.000 persones i on es fa entrega al governador civil d'un plec amb les propostes sindicals: ajudes creditícies a les empreses, mides proteccionistes del mercat interior, planificació del sector, creació de nous llocs de feina en les poblacions més afectades per la crisi, subsidi indefinit pels aturats i cursos de formació professional i control sindical de la marxa de les empreses.

La unitat sindical entre CCOO i USO, que van signar una plataforma reivindicativa comuna, i la resta de centrals es trenca al desembre quan no s'arriba a un acord sobre la forma d'escollir la comissió deliberadora, doncs UGT, SOC i CSUT, amb menys força al sector, es neguen a que una part sigui escollida directament pels treballadors en assemblees. La unitat no es recompondrà fins el febrer de 1978 quan els sindicats arribin a una acord sobre la composició de la comissió deliberadora (set de CCOO, set d'UGT, quatre de CNT, quatre d'USO, tres de CSUT, tres del SU i dos del SOC) i sobre la plataforma reivindicativa, que opta per un conveni únic pel sector i per tot l'Estat, i que proposa: un any de vigència, salari mínim de 800 ptes. diàries, augment lineal d'entre 3.000 i 6.000 ptes mensuals, ampliació de les vacances, nou sistema de jubilacions anticipades i complements salarials a la jubilació, amnistia laboral i drets sindicals.

El reconeixement de la sindicació va suposar un canvi radical per la patronal, sobretot en el context del discurs anticapitalista d'aquests anys. Aquesta patronal culparà en part de la crisi als augments de sous, per sobre de la mitja, i a les vagues. Es tracta d'una patronal, que acostumada a la relació individualitzada entre obrer i empresari, farà tot el possible per minar el poder sindical, aprofitant-se del context de crisi¹²².

El març s'inicien, doncs, les converses amb la patronal, que en principi es resisteix al conveni únic del tèxtil, sobretot al sou mínim intertèxtil, i només vol negociar augments salarials per agrupacions¹²³. A final de mes les converses queden aturades. El dia 28 s'inicia una aturada a Igualada de 6.000 treballadors pel conveni i en protesta pel calendari laboral, a més d'assemblees de delegats i concentracions a diferents poblacions. El dia 5 d'abril es convoca una hora d'aturada, l'anomenada *eurovaga*, seguint convocatòria de la Confederació Europea de Sindicats contra l'atur i la crisi i el dia 12 es convoca un dia de vaga a tot el tèxtil, que resulta un èxit. La Generalitat provisional inicià la mediació entre les parts, però la patronal seguia tancada al conveni únic, fins que l'amenaça de noves aturades va fer que tornessin a les negociacions el dia 17 d'abril. Durant tot el maig es perllonguen les negociacions, amb concentracions dels treballadors i la convocatòria d'una nova jornada de vaga el dia 18, en que a més es va confluïr amb altres sectors en lluita i que va finalitzar amb una concentració de 300.000 obrers a Montjuïc. Les llargues negociacions fa que des dels sindicats se sentin veus que defensen anar al laude per utilitzar-lo de punt de partida pel conveni de 1979. Finalment el juliol es va arribar a un acord, pràcticament només salarial, però que recull

¹²² *La industria textil lanera del Vallès Occidental*. Barcelona: CCOO, 1988.

¹²³ Es pot seguir tota la negociació del conveni a AHCO, Premsa, *Por el convenio*. Hoja informativa de la Federació Textil, nº 0 (15.01.1978)- nº 20 (28.07.1978).

la principal reivindicació, la unificació del conveni, encara que les taules salarials seran diferents segons les agrupacions. La unificació suposarà millores salarials pels rams pitjor situats com confecció, cotó, gènere de punt i seda, sobretot gràcies a l'aprovació del sou mínim intertextil, malgrat que aquest era de només 20 ptes. per sobre del mínim interprofessional. Ram d'aigua i fibres de recuperació com sectors punters són els que sortiran perdent de la unificació. De fet una part de la patronal va recolzar finalment el conveni únic com a forma d'unificar els sous a tot l'Estat i evitar així la competència entre ells en aquest aspecte. A més l'abast estatal farà que empreses de Catalunya no marxïn a altres comunitats buscant sous més barats¹²⁴.

¹²⁴ Entrevista a Agustí Prats, *cit.*

La lluita per un nou conveni en temps de crisi

A partir de novembre es comença a preparar el conveni de 1979, aquesta vegada amb l'objectiu de tenir un calendari de negociació curt i una plataforma que recolleix sou mínim tèxtil de 800 ptes. dia, augment del 16%, jornada setmanal de 42 hores, vacances de trenta dies, dues pagues extres d'un mes, mides contra les discriminacions a la dona treballadora, reducció del número de categories, negociació de la crisi tèxtil entre sindicats, patronal i govern i drets sindicals a l'empresa. Les eleccions sindicals que s'havien anat desenvolupant des de 1978 havien donat la majoria a CCOO, amb més del 40% dels delegats escollits a Catalunya, seguida d'UGT amb més del 20% i la USO amb prop d'un 5%, així a les negociacions, per part sindical ja només participen aquests tres sindicats i la CSUT, que va obtenir petits percentatges a la confecció. Per pressionar es convoquen aturades el 20 i 21 de febrer i del 6 al 8 de març que tenen un seguiment massiu, a més d'ocupacions de seus de l'AISS, mentrestant la patronal amenaça amb el lock-out. De fet les negociacions s'havien enverinat per la negativa del Consejo Intertextil Español, que des d'aquest any agrupa a les 8 patronals del tèxtil que pertanyien a la CEOE, a una negociació general i per l'actitud reaccionària de la patronal de la confecció, que no formava part de la CEOE, i que era el sector més intensiu en ma d'obra, el que feia que els seus tinguessin per ells un pes important. Finalment, després de maratòniques reunions, es signà l'acord el 16 de març amb una vigència d'un any, aconseguint sou mínim de 705 ptes., 725 a partir d'octubre, agrupació de categories laborals, un augment de sou d'entre el 12.5% i el 15% segons les taules salarials i augmentos en les pagues extra i les vacances, així com millores per embarassades i premis a la jubilació.

La crisi al sector es fa més evident entre 1979 i 1980 i a final d'any s'arriben a comptabilitzar més de 2.000 expedients de crisi, amb una pèrdua de 20.000 llocs de feina. En aquests moments hi ha, a tot l'Estat, 45.000 aturats al sector, sobretot dones, el que suposa el 17% de l'atur industrial.

La signatura el gener de 1980 de l'Acord Marc Interprofessional entre UGT i CEOE marcarà les negociacions del III conveni unificat del tèxtil. Després de vint-i-tres sessions de negociació el signarà per la part patronal el Consejo Intertextil Español i per la part sindical només UGT i la USO, que el va ratificar a nivell confederal, saltant-se el decidit per la seva federació tèxtil.

El conveni, signat per dos anys, formalitza totalment la unificació del sector, ja que és homologat pel ministeri sota la denominació de “Conveni col·lectiu general de treball de la indústria tèxtil i de la confecció”, preveu augmentos dels sous de 14-16%, també que el 1981 tots els sectors arribin als 30 dies de vacances, dues pagues extres i que s’unifiqui la jornada anual de treball, excepte confecció que continua encara una mica per enrere, però en canvi, i d’aquí la negativa de CCOO, s’introdueix el còmput anual de la jornada, el quart torn a seda, gènere de punt, llana, cotó i fibres, es redueix la mitja hora de descans de l’entrepà en quasi tots els sectors (una conquesta que datava de 1927), es deixa a criteri de les empreses quan es fan les vacances, i s’introduïa el concepte de treball de temporada, el que segons CCOO permetia a les empreses treballar 10 mesos a fons i enviar els altres dos mesos a l’atur als treballadors¹²⁵.

El 27 i 28 d’abril CCOO convoca vaga al sector per evitar l’aplicació dels acords més regressius del conveni. Aquestes mobilitzacions, sense gaire èxit, van aconseguir que no s’apliqués el quart torn a fibres i algunes millores a nivell d’empresa. També va servir per estendre el sindicat a noves zones com la Noguera o les Garrigues¹²⁶.

Una altra conseqüència de la signatura del conveni és que una bona part de la federació tèxtil de la USO, amb el seu secretari general Ramon Puiggròs al capdavant, junt amb altres sectors d’USO descontents amb la signatura del conveni i l’apropament del sindicat a la UCD, constitueixen el Corrent Socialista Autogestionari, que el mateix abril s’integrarà a CCOO¹²⁷.

El 1980 marcarà la fi d’un període de tres anys, en que una vegada demostrada la no viabilitat del sindicat unitari, totes les centrals es van llançar a la lluita per l’afiliació i els delegats. Són anys en que es passarà d’una afiliació massiva a un retraïment sindical per la por dels treballadors a perdre el lloc de feina i perquè la negociació de tres convenis seguits ha cremat a molts delegats¹²⁸. Els tancaments van dispersar a plantilles que havien tingut un paper destacat en la reorganització del moviment obrer i va augmentar l’economia submergida, on era impossible sindicat als treballadors. També aquests anys es passarà de l’explosió de la pluralitat sindical dels primers anys de democràcia a, fruit dels resultats a les eleccions sindicals, quedar només dos sindicats representatius al sector CCOO i UGT, que a les eleccions de 1982, a Catalunya, es repartiran el 70% dels delegats escollits, 40% CCOO i 30% la UGT¹²⁹. També s’ha de destacar l’encara important nombre de delegats no afiliats, al voltant del 20%, normals en un sector amb tradició paternalista i una estructura basada en la petita indústria, aquests delegats aniran desapareixent en eleccions posteriors, molts absorbits per UGT, majoritària en les petites empreses. Malgrat aquesta pluralitat els comitès d’empresa no es van

¹²⁵ *Convenio colectivo general de trabajo de la industria textil y de la confección para 1980-1981*. Madrid: Federación Textil de CCOO, 1980 i article d’Agustí Prats a *Mundo Obrero*, 2/10/1981.

¹²⁶ AHCO, Fons Federació Tèxtil-Pell, *II Congrés Tèxtil de la CONC*, Cornellà, 13 al 15.06.1980.

¹²⁷ *El País*, 01.04.1980.

¹²⁸ AHCO, Fons Federació Tèxtil-Pell, *II Congrés Tèxtil de la CONC*, Cornellà, 13 al 15.06.1980.

¹²⁹ *Lluita Obrera*, especial documents 3 (juny 1984).

convertir, com temien alguns, en uns petits parlaments de diferents centrals sindicals sinó que es va saber trobar la síntesi, gràcies sobretot a la feina unitària que s'havia fet en les últimes UTT.

El Plan de Reconversión Textil (1981)

L'any 1980 es va posar de manifest, que malgrat els plans de reestructuració, que havien costat 70.000 llocs de feina de 1973 a 1979 i més de 25.000 de 1979 a 1980, el sector continuava en crisi. Al ram de l'aigua només el tancament dels centres de Catex, que va provocar manifestacions i una marxa a peu d'Olesa a Barcelona, suposaven l'acomiadament de prop de 1.000 treballadors, als que caldria sumar els expedients a Costa i Font, Rofo i altres fàbriques històriques. En total entre 1981 i 1983 desapareixeran cinquanta-dos empreses del ram amb prop de 5.000 treballadors. Les reestructuracions van ser aprofitades per moltes empreses per transformar-se en comercials, mantenint la clientela, però eliminant la part industrial, substituïda per importacions de l'estranger.

La destrucció de maquinària obsoleta no es va controlar i una bona part va anar a parar a l'economia submergida, que creix en aquests anys. A més cada vegada està més propera l'adhesió a la Comunitat Econòmica Europea, que ha de suposar l'eliminació d'aranzels. Amb aquest panorama s'inicià una pressió des de la patronal per eliminar empreses no rendibles i per demanar ajudes per la renovació tecnològica. També el grup de Minoria Catalana presentà al Congrés dels Diputats un projecte de llei en el mateix sentit que la patronal. Davant d'això els sindicats van aprovar els seus propis plans, que coincidien en posar l'èmfasi en la defensa dels llocs de feina. CCOO va redactar un pla propi¹³⁰, que proposava mides laborals -jubilacions anticipades, reducció de jornada a 40 hores setmanals, supressió d'hores extres estructurals, reconversió professional i de sanejament industrial -selecció de les inversions atenent al manteniment de llocs de feina, avantatges fiscals seguint el mateix esquema, quotes empresarials proporcionals, foment de la investigació i la formació-. Els plans dels altres sindicats anaven en el mateix sentit, evitar la flexibilització del mercat laboral, impedir que els diners públics es destinin a destruir llocs de feina i insistir en la necessitat d'aprovació de plans de reindustrialització en les zones més afectades, així com un control sindical dels comptes de les empreses que vulguin acollir-se.

En canvi les prioritats del *Plan de Reconversión Textil*, emmarcat en la política de reconversió industrial endegada pel govern de la UCD, que per boca del seu ministre de comerç Juan Antonio García Díez havia arribat

¹³⁰ *Plan de Empleo y Saneamiento de las Industrias Textiles y de la Confección de España*. [Madrid]: Federación Textil de CCOO, 1981.

a afirmar que el tèxtil era un sector destinat a desaparèixer, eren augmentar la competitivitat millorant l'estructura productiva, financera i comercial, facilitar l'acomodació de l'oferta a les variacions de la demanda, renovar la maquinària i instal·lacions i les inversions en intangibles -disseny, moda, marca, qualitat- i incentivar tècniques modernes de gestió i organització empresarial, tot això tancant les fàbriques menys competitives i ajustant les plantilles del sector. Per això es preveien subvencions, avals i mides laborals (reduccions de plantilles, que es preveien afectarien fins a un 20% dels treballadors del tèxtil, reduccions de jornades, declaració d'indústria de temporada). El Plan de Reconversión Textil tenia una vigència de cinc anys, era voluntari, per les empreses que volguessin acollir-se i preveia una despesa de 150.000 milions de ptes¹³¹.

El pla es va aprovar per decret l'agost de 1981, després del fracàs de les negociacions entre administració, patronal i sindicats. Malgrat tot la crisi era tan evident que els sindicats veien la necessitat d'un pla, com deia UGT, millor un pla dolent que no que no hi hagi cap, doncs els acomiadaments ja se estaven produint. Així que en les negociacions entre patronal i sindicats sobre mides laborals, tancades al setembre, si que es van aprovar acords complementaris al decret: preferència dels acomiadaments no traumàtics, recol·locació, amortització dels llocs de feina, complements a la jubilació anticipada i a l'atur temporal, indemnitzacions superiors a les recollides a l'Estatut dels Treballadors, control d'hores extres, no declaració de cap sector com de temporada, comissió de seguiment del *Plan de Reconversión Textil* amb participació sindical. No es va arribar a acord pel que feia a la reducció de jornada i al quart torn. Aquest aspecte va provocar alguns conflictes, sobretot a SAFA i MABSA de Berga i Navarcles, en vaga 6 setmanes aconseguint, finalment, que magistratura del treball reconegués el quart torn com a voluntari¹³².

Des dels sindicats es feia un valoració global negativa del pla, ja que es considerava una oportunitat perduda, doncs es deia que més aviat semblava un simple catàleg de beneficis fiscals, financers i laborals pels empresaris, que un pla de reconversió. El que es valorava més negativament era que no s'afrontaven els problemes de comercialització, que la gestió del pla quedava en mans del govern, que no existia un esglaonament en l'aplicació i que no es garantia el manteniment global de la ma d'obra. Com elements positius es valorava la solució que suposava el pla per empreses abans abocades a la suspensió de pagaments, la possibilitat que hi havia de millorar-lo, la no interferència amb els convenis i les mides que es posaven en marxa per controlar l'atur en el sector. CCOO i UGT també van denunciar la passivitat del govern de la Generalitat que no va voler col·laborar per no tenir que aportar diners¹³³.

Els sindicats van presentar batalla fàbrica per fàbrica, tant per aconseguir la informació, com per organitzar els treballadors, sobretot de

¹³¹ *Plan de reconversión textil*. Madrid: Ministerio de Industria y Energía, 1981.

¹³² *Mundo Obrero*, 02.10.1981.

¹³³ *Reconversión de la industria textil*. Barcelona: Federación Estatal Textil-Piel de UGT, 1981 i AHCO, Fons Federació Tèxtil-Pell, Federació del Tèxtil de la CONC, *Posición de CCOO ante el PRT*, 10.09.1981.

les petites empreses, i amb l'objectiu de mantenir llocs de feina, així per exemple es van evitar els acomiadaments forçosos a Comacros (Girona), Puigneró (Roda de Ter), Hilaturas Castell (Terrassa), Fiplasa (Igualada), Sedespa (Bages), Gosipium, Seda, Caldes Industrial, Textil Artesana, Estampados Rizo, Central Corsetera, en canvi si que es van produir aquest tipus d'acomiadaments a Fabra, Berenguer (Artés), Brocato (Manlleu), Bertrand i Serra (Manresa). Algunes com Serra i Balet es convertiran en cooperatives per evitar el tancament¹³⁴.

El *Plan de Reconversión Textil* i les conseqüències de la crisi marcarà els següents anys en el tèxtil. El conveni de 1982-1983 serà signat, a finals de març, després de dues jornades de vaga convocades en solitari per CCOO, que van tenir una baixa participació. Aquesta vegada el signaran tots dos sindicats, recuperant la unitat d'acció, i una vegada la resta de sindicats havien desaparegut de les negociacions per no arribar als mínims a les eleccions¹³⁵. El conveni es va negociar en condicions desfavorables pels sindicats, donada la crisi del sector, l'aplicació del *Plan de Reconversión Textil*, i sobretot per CCOO de Catalunya, que sortia d'una crisi interna després del cessament del secretari general Juan Bravo, substituït per Ramon Puiggròs¹³⁶. Així les millores aconseguides van ser la no desvinculació del conveni d'empreses en crisi, un augment del 10% en les taules salarials i el salari mínim intertèxtil, la reducció de jornada, sobretot a la confecció, i augments del plus nocturn, el premi a la jubilació i les pagues extra de la confecció.

A partir d'aquí la lluita contra algunes conseqüències del pla: l'augment de l'eventualitat i la precarietat en la feina, l'augment de l'economia submergida, sobretot a la confecció, així com la baixa implantació del *Plan de Reconversión Textil* en les empreses petites, marcaran els propers anys de sindicalisme en el tèxtil.

¹³⁴ AHCO, Fons Federació Tèxtil-Pell, Federació del Tèxtil de la CONC, *Informe general a presentar al Consell Nacional Cataluà*, 15.05.1982.

¹³⁵ Article d'Agustí Prats al *Noticiero Universal*, 13.04.1982.

¹³⁶ Per seguir aquesta crisi *Noticiero Universal*, 15.09.1981, *La Vanguardia*, 19.09.1981, *Diario de Sabadell*, 19.08.1981.

Aquest llibre es va acabar de
compaginar a Pins del Vallès
el 20 de novembre de 2010,
setanta-quatrè aniversari
de la mort de
Buenaventura
Durruti

